

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország fennmaradásában.*

Amen.

1848—1918.

Ha a magyar nemzet ezeréves dicsőségének és tragédiájának minden napját megünnepelné, amely sorsának jóra- vagy rosszrafordulásában döntő jelentőségű volt, akkor az év minden napja egy-egy öröm- vagy gyászünnep lenne. A népek és nemzetek életét irányító kifürkészhetetlen isteni akarat hosszú, de küzdelmekkel teli életet adott a magyar nemzetnek; ezer küzdelmes esztendő véres forgotagában csak karjával és kardjával tudta létét, fennmaradását és boldogulását biztosítani és ősei által reá hagyott hazáját évszázadról-évszázadra megtartani. A magyar vitézség, hazaszeretet és önfeláldozás nélkül, a harci erények szüntelen ápolása nélkül Magyarország talán már csak a történelemé lenne. A balsors csapásai fájdalmasak, a háborúk borzalmai rettenetesek, de egy élni akaró nemzet életében elkerülhetetlenek, mert csak a veszély és a szenvedés tesz edzettekkel és bátrakká az életküzdelemben, csak a küzdelem óv meg az eltespedéstől, ami minden nemzetnek halálos betegsége. Csak a közös veszély tudata önt egységet és erőt a széthúzóba, kibékülést a gyűlölködőkbe, akaraterőt a gyengékbe és kétkedőkbe s hazáját is csak az tudja igazán szeretni és megbecsülni, akinek áldozatot kell érte hoznia.

A hagyományos magyar vitézség ápolása, nagyjaink és hőseink tisztelete és követése és a nemzetünkben lakozó erények kultusza tehát reánk nézve nemcsak a kötelességek kegyele, hanem a lét vagy nemlét kérdése is. Ellenségeink számát az idők múlása nem fogyasztotta, hanem növelte, kötelességeinket nem kevesbítette, hanem megsokszorozta, nekünk tehát nem elég csak ünnepelnünk, hanem még az ünnepeinkből is tanulságot kell merítenünk.

A magyar történelemben nem nehéz követésre méltó példát találni, mégis azt hisszük, hogy mostani siralmas helyzetünkben, kifosztottságunkban és megalázottságunkban nem lehet a történelemben tanulságosabb nap számunkra a mainál: március tizenötödikénél.

Hetvenhét esztendeje annak, hogy egy maroknyi lelkes magyar ifjú szembeszállott egy rövidlátó hatalommal, amelynek féktelen uralmi vágya a magyar nemzet létét és önállóságát veszélyeztette, amely célját úgy látta megvalósíthatónak, hogy éket vert a korona és a nemzet közé s az

elnyomás minden eszközével azon volt, hogy az általa kimondott halálos ítéletet a nemzetet végrehajtsa. És ennek a néhány ifjúnak nem volt egyebe, mint izzó hazaszeretete, de ez elég volt arra, hogy talpraállítsa és lángragyújtsa a nemzetet, hogy minden magyar embert harebavigyen veszélyeztetett hazája védelmére.

Ők voltak legelől itthon is és a harcban is. A haza szeretetét nem csak az ajkukon hordozták, hanem a szívében is s az általuk hirdetett önfeláldozás legragyogóbb példáit maguk mutatták. A majdnem napok alatt életrekeltett kis honvédsereg útja dicsőséges volt, mert a hadvezértől a kis dobosig mindenkit egyetlen hatalmas érzés egyesített: a hazaszeretet. Ők elbuktak a nyers erők küzdelmében de győzedelmeskedtek az esznék harcában. Ők meghaltak, de a nemzet végül mégis fennmaradt, mert kiömlött véruik erőt és életet öntött bele.

Az ő harcuk nem volt forradalom, hanem bátor, becsületes, nyílt és önzetlen harc azokkal szemben, akik a magyar nemzet életére törtek. Az ő harcuk nem volt a hatalomért való tülekedés; egyéni érvényesülést és anyagi hasznot nem remélhettek s hadvezérek sem akartak lenni, csak közkatona, jobbanrosszban osztályos társai honfitársaiknak.

Ez tette halhatatlanná valamennyiüket, a neveket és a névteleneket.

A boldog béke korszaka nem sokáig tartott. Alig mult el két emberöltő, jött a nagy világégés, mely rettenetesebb és borzalmasabb volt, mint valaha. A nemzet újra élet-halálharcot vívott az egész világgal s erejének végső megfeszítésével bár, de hű maradt elődeihez és hagyományaihoz: harcolt vitézül és dicsőséggel. A győzelem sok áldozatot követelt, de már nem volt messze s a cél, a tisztesség, a magyar nemzet legszentebb jogait tiszteletben tartó béke már nem látszott elérhetetlennek.

És akkor jött a hazafiság álaréába burkolózva néhány lelkiismeretlen ember, akik küzdő nemzetük kezéből kiütötték a fegyvert, hamis jelszavakkal elkábították és azután kiszolgáltatták az ellenségnek, hogy meggyilkolja. Nyomorúság, szegénység, átok, gyalázat jött a nyomukban, de ők ezzel mitsem törődtek, a fődolog az volt, hogy maguknak zsíros állásokat biztosítsanak. A sapkájukra tűzött nemzeti színű szalagot meggyalázták, mert letépték és sárbatiporták, hogy vöröset tűzzenek a helyére s a zászlók alól elűzték a katonákat, nehogy azok az országba belopózó ellenség útjába álljanak.

Nem, Október nem volt Március, mert céljai és eszközei beestelenek voltak, vezetői pedig lelkiismeretlenek. Márciust ünnepeljük, de Októberért gyászolnunk és vezekelnünk kell.

Az anyaország belrendjének fontossága háboruban.

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. százados.

A nagy világégésben parányi szigetként állottunk az ellenség tüztegerében. Teljesen körülzárva, csak a magunk erejében bízva vívtuk élet-halál küzdelmünket a folyton szaporodó, minduntalan új erőre kapó és korlátlan anyagi eszközökkel rendelkező ellenfeleinkkel szemben.

De a sokszoros túlerő, a bőséges erőforrások dacára sem sikerült az ellenségnek a halált okozó gyűrűt körülöttünk szorosabbra vonnia. Ellenkezőleg, mi szorítottuk vissza országaikba lépésről-lépésre ellenségeinket és olyan súlyos csapásokat mértünk rájuk, hogy már-már kiejtették kezükből a kardot és már-már térdre kényszerültek.

Ekkor egyszerre csak elernyedtek az izmaink, kezünkől kihullott a fegyver s a siker, mit emberfeletti küzdelmekkel teli négy esztendőben, oly sok vérvesztéssel, oly hősi önfeláldozással vívtunk ki, percek alatt az ellenfél olesó prédájává lett. Fegyvertelenül, védtelen határokkal, minden feltétel nélkül — csak az ellenfél lovagias és méltó ellenfelét megbecsülő gondolkozásmódjában bízva, — kényre-kegyre megadtuk magunkat. Kaptunk is azután olyan beket, hogy nyogtunk bele.

A világtörténelem lapjain eddig paratlanul áll, hogy egy hadviselő rei, aki minden arcvonalan ellenséges területen állott, aki ellenfelei egy-nemelyikét már bekere kényszerítette, ily csúfosan fejezze be a háborút. És miért következett ez be? Azert, mert akkor, amikor a katona emberfeletti

teljesítményekkel a legtombolóbb pergőtűzben hősiiesen állotta meg a helyét, mikor némán tűrte úgy a magas hegység jégövének minden szenvedéseit, mint a folyómedrek moosaras területének gyilkos betegségeit, mikor nélkülözött, ázott, rongyokban járt és fázott, akkor az anyaország polgársága nem tudott a megszokott kényelméről lemondani, nem volt bizalma, kitartása a végső győzelem bevárására.

Ahelyett, hogy az anyaország a harc téren szenvedő fiait buzdította, bátorította, erkölcsileg támogatta volna, mohón szívta magába a jól megfizetett ellenséges bérencek kishitű beszédeit és azoknak hitelt adva, nemcsak magát mértelyezte meg ily módon, hanem fokozatosan megrontotta a hadsereg szellemét, megingatta annak erkölcsi alapját, a saját erejébe vetett hitét.

Pedig a harcosnak a saját erejébe és a győzelembe vetett hite oly hatalmas erkölcsi tényező, olyan erőttöbblet, amely nemcsak nagy számbeli különbségeket egyenlít ki, de arra is képesít, hogy fellépésének fölényes biztonságával a legváltásosabb helyzetekben is eredményesen állja meg helyét.

Ellenségeink tehát — a saját szempontjukból — nagyon jól számítottak és helyesen cselekedtek, amikor a harcterek balsíkerei után harcosaink lelket akartak elsősorban megmértelyezni, hogy így a hadsereg erkölcsi alapját megrendítve, a végső győzelmet maguknak biztosítsák.

Mar Clausewitz megállapította, hogy:

„A háborús cselekmény nemcsak a pusztá anyag, de egyidejűleg az anyagnak életet adó szellemi erők ellen is irányul.“

Magyar izenet.*

Ha Némaságtok hasznosabb a szónál:

Csukódjék össze némán ajkátok,

Ha szó hatalma visz közelebb a célhoz:

Hangos jajszókkal égig sirjatok!

Ha Szeretet hint enyhülést a kínra:

Szeressetek forrón, amint lehet, —

Ha Gyűlölet hoz megváltást rátok,

Akkor hajrá! csak gyűlölködjetek! . . .

Ha Hosszútűrés zúzza szét rabságtok

Bilincseit — hát tőrön várjatok —

Ha gyors Cselekvés ígér győzedelmet:

Fegyverre, kardra! Rajta magyarok! . . .

Ha Istenkéz emel ki mély örvényből:

Imádjatok egy isteni kezet, —

Ha Sátán művel véletek csodát csak:

A sátánnal is szövetekezzetek! . . .

Vályi Nagy Géza.

* A Petőfi Társaság Grünwald-díjával jutalmazott költemény.

A rózsaszín álarc.

Irta: BARÉNYI FERENC.

(5. folytatás.)

A másik lövés az talált, mély csatornát nyitott, melyből élénken jött a vér. Onuc volt, a vadorzó. Varsa őrmester kicsavarta a puskát a kezéből, melynek golyója neki volt szauva.

— „Elo a sebkötöző csomagot!“

Ügyesen, hozzáértoen fogott hozzá a súlyosan sebesült kötozéséhez.

— „Jó napot kívánok!“ köszönt a feléjük közeledő eraókerülő. „Lövést hallottam, azért jöttem.“

— „Adjon Isten“ mondta fel sem tekintve a sebesülttel bajlódó Varsa őrmester.

— „Hiszen ez Onuc, a vadorzó. Ezt elintézték.“

A csendőr méltó megilletődéssel mutatta a kerülőnek Varsa őrmester átlótt kalapját.

— „A gazember! Én is tartottam tőle“ mondta a kerülő. „Ne is bajlódjék vele őrmester úr, hogy még a sebet kötözgeti. Nem érdemli meg ez a bitang. Úgy kell eldobni, mint a rongyot. Rosszabb ez az állatnál is.“

— „Mégis csak ember“ felelte Varsa őrmester, amint a kötéssel elkészült. „Most aztán valahogy le kellene vinni, hogy orvosi segítségben is részesülhessen.“

— „Kár minden fáradságért őrmester ör. Meg se érdemli, de úgy sem marad meg. Ezen már orvos sem segíthet.“

— „Mégis meg kell tenni mindent, hogy megmentsük.“

Az csak természetes, hogy a harcoló csapatok körletében megindított propaganda úgy a katonák fegyelmezettségén, mint a vezetők éberségén hajótörést szenvedett. Tárgyilagosság okából azonban meg kell állapítanom azt is, hogy mi sem értünk el propagandánkkal az ellenségeinknél különösebb eredményt, sőt az ilyen kísérleteink rendszerint épp az ellenkező hatást váltották ki, mint amit vártunk, mert a lazuló fegyelmet újból megszilárdították. Példaképpen említem, hogy 1915 elején, amikor az oroszok tömegesen pártoltak át hozzánk, ez megszűnt abban a pillanatban, amikor az átpartolást ropcedulák útján, jutalmak ígéréssel fokozni akartuk.

A sikertelenség nem szegte kedvét az ellenségnek, sőt talán éppen ez vezette arra a gondolatra, hogy kevésbé védhető pontunkon, az anyaországban támadjon meg bennünket. A szülőt, a hitvest a propaganda öntudatlan eszközeként kihasználva, az anyaországban hintette el a konkolyt, amellyel heroikus ellenállásunkat megtörni remélte.

Az anyaország belviszonyai, a lakosság hangulata kedvezett az ellenséges aknamunkának. Az első napok haborús lelkesedését a kezdet balsikerei, a tömegekben hazaszállított sebesültek nagy száma hamarosan lelohasztotta. A harei mámort kishitű csüggedés váltotta fel. Az ígélet, hogy a haborúnak gyorsan vége szakad és mire a fak lombjai lehullanak, minden harcos újból családjá körében lehet, beváltatlan maradt. A tengerparttól-tengerpartig húzódó megmerevedett arcvonalak helyi előnyökert vívott kisebb harcaiból már senki sem merített reményt a haború gyors befejezésére.

— „De aztán hogy viszik le. Csak nem akarja vinni az őrmester úr?”

— „Miért ne. Ketten elbirjuk. Csak valami hozzávaló alkamatoságot kell összeeszkabálnunk, hogy arra rathessük.” Körülnézett, hogy melyik iából eszimalmatna alkalmas hordágyat.

— „Dose keressen itt őrmester úr. Amott a közelben vannak favágók, azoknál lesz alkalmas szálfa. Hozok onnan s idehivok vagy kettőt. Hadd cipeljék őket.”

— „Jó lesz, de sietni kell.”

A kerülő hamar megjött két favágóval, akik már amúgy is készültek hazamenni s így szívesen válialkoztak rá, hogy a sebesültet leviszik. Fiatal szálfakból ügyesen hordágyat ácsoltak össze, arra friss galyat és falombot ágyaztak és úgy fektették rá az elalélt Onucot.

A kerülőtől elköszöntek s aztán megindultak a sebesülttel Herkulesfürdő felé. Nehéz út után, pár óra múlva elérték a fürdőtelepét s ott Onucot a kórházzsobába vitték.

— „Hát az útért mit kapunk, őrmester úr? Nehéz munka volt.”

— „Nesztek, itt van.” — Pár hatos borraivalót s néhány cigarettát adott Varsa őrmester a suhancoknak, kik örvendő köszöntek el.

Az orvos rögtön kezelésbe vette a beteget. — „A kötés olyan jól van feltéve, hogy kár volna megbolygatni. A bal tüdeje van átlőve.”

— „Mit gondol, főorvos úr, életben marad-e?”

— „Ahhoz először fel kell élednie, hiszen nincs eszméleténél.”

A családfenntartó, a kenyérkereső férfi a rajvonalon küzdött. A megélhetés egész gondja az asszonyokra, az elaggott öregekre és a serdületlen ifjúságra szakadt. A mindennapi szükséglet előteremtése oly súlyos problémává lett, hogy ezen nehéz feladattal az edzetlen, erkölcsileg gyengébb alapokon álló, hogy úgy mondjam pót-családfenntartók nem tudtak sikeresen megküzdeni. Az anyagi gondok tetemesen szaporodtak, a nélkülözés mind nagyobb és nagyobb körben lett ismert fogalomná.

A harctér ezer veszélyében tudott családfenntartóért remegő hitvesek, anyák és gyermekek, különösen ezen nélkülözések nyomasztó súlya és a bizonytalan jövő még szomorúbb eshetőségeinek hatása alatt, már nem láttak mást, mint a háború véres és borzalmas kihatásait, már nem ismertek egyéb érzést, mint a féltést. Eltűnt belőlük minden nemesebb érzés; honszeretet, áldozatkészség semmivé foszlottak; elvesztették a fejüket, csüggedten, minden egyébről megfeledkezve csak egy célt láttak szemeik előtt lebegni: szereteteiket a veszélyből megmenteni. Ennek elérésére minden eszközt célra vezetőnek és alkalmazhatónak vélték, semmilyen ár nem volt túlmagas ennek megszerzésére. Kapva kaptak minden békelehetőségen és még a legszegényetesebb, legmegalázóbb békét is elfogadhatónak tartották, csak hogy hozzátartozóik a családi otthonba visszatérhessenek.

Az anyaország lakosságának ilyen hangulata és ilyen lelkiállapota mellett nem csoda, ha a kishitűek közé befurakodott, a háború céltalanságát és eredménytelen befejezését hirdető ellenséges bé-

— „Egész úton így volt elalélva.”

— „Majd meglátjuk.”

Fehérruhás apolónó jött be s elfoglalta helyét a sebesült ágyánál. Az orvos utasításokat adott neki, hogy hogyan ápolja és mire ügyeljen.

— „Nyitja a szemét. Főorvos úr, felnyitotta a szemét.”

A sebesült vértelen, kiszáradt ajkával intett, hogy szomjas. Az apolónó vizet adott neki.

Láthatólag felüdült a súlyos beteg, révetegen nézett körül s mikor Varsa őrmestert meglátta, könnyes lett a szeme.

— „Istenem, Istenem” — sóhajtott, aztán gyorsan, szakadozottan beszélni kezdett.

— „Őrmester úr! Megbántam... nem akartam... megesküszöm... a pópa előtt is... hogy én nem akartam... ott a fürdőből... azok az urak... idegenek... meg a nagysága...”

Halk szava elfulladt, vér jött ki a száján s aléltan dőlt hátra.

— „Meghal” — mondta aggódva Varsa őrmester — „pedig ez az ember tud valamit.”

Az orvos föléje hajolt s megvizsgálta. — „Nem, de vigyázni kell.”

— „Akkor azonnal telefonálok a vizsgálóbíróknak, hogy rögtön jöjjen ki ide, mert a sebesült halálán van s eskü alatt ki kellene hallgatni.”

— „Jó, de akkor addig nem szabad beszélnie.” Az apolónóhoz fordulva. „Ne engedje beszélni, még ha akarna is, mondja neki, hogy majd ha erősebb lesz.”

recek esüggő szavai hitelre találtak és fokozták a nemzeti öntudat elernyedését. A propaganda terjesztőinek ez nem is került nagy fáradságukba. Alkalom és eszköz adódott bőven. Hol a közszükségleti cikkekért hosszú sorokban álló, órák hosszat ácsorgó tömeg közé furakodva, hol a temetőben a megilletődött gyászolók közé vegyülve, majd nyilvános helyeken, majd zárt társaságban, a legfelsőbb körökben épp úgy, mint a legalacsonyabb néprétegekben, a lekiharmónia ez időben egységes hurját megpendítve, a mindenkit egyaránt érintő háborús szenvedéseken elindulva hintették és táplálták a kishitűség csiráját.

Önkéntes segítőtársakra is akadtak bőven. A kávéházi Konrádok, a márványasztalok stratégái a harcéri eseményeket becsmélve, még az elért sikerünket is lecsepülve, győzelmes hadvezéreinket rágalmozva és kikezdve megingatták a vezetőkhöz vetett hitet. A „nélkülözhetetlenek“, a protekciós felmentettek, kapva-kaptak minden alkalmon, hogy a háború gyors befejezését sürgethessék, mert feltették, hogy mégis csak sor kerülhet rájuk is. A sajtó azután betetézte az aknamunkát. Szükségtelennek tartom bővebben kitérni arra, hogy a lapok megvásárolt és jól irányított cikkeikkel hogyan propagálták, hogyan tartották napirenden a békekérdést. Nem is említve azokat a cikkeket, melyek a nemzeti egység megbontását célozták és a szövetségek között akartak egyenetlenséget és viszályt támasztani.

Ugyanekkor a harctéren küzdő katona — bár a csaták és ütközetek ezer veszélyei közepette a létfenntartási ösztön nála is néha kísértgetett — hí-

ven esküjéhez, méltóan katonás neveléséhez, felgyelmeztséget megőrizve, előjárói személyes példaadása által buzdítva megtartotta hitét, kitartását és taposta tovább a háború véres ösvényét, mely egyedüli út volt a sikeres befejezéshez.

A katona, aki közvetlen közelből látta az ellenség mérhetetlen erőfeszítéseit, amellyel megsemmisítésünkre törekedett, aki tudta, hogy csak fegyverrel lehet békét szerezni, de még a békekötés alatt is állig fegyverben kell maradni, hogy az utolsó pillanatban az ellenség felül ne kerekedjék, minden erejét összeszedve egyik döntő csapást a másik után mérte.

Más formában is jelentkezett a csábítás, amikor az asszony pl. egyenesen élnetlenséggel vádolta az urát, hogy az nem tud tetetni, betegséget mimelni és így a harctérről haza szabadulni, mint X. és J., kik már hónapok óta vannak a pótkeretnél és családjuknak megszerzik a mindennapi szükségletet, míg ők, szükségletet kell szenvedjenek. Sok öreg harcos szeméből facsart keserű könnyeket az is, amikor hírül kapta, hogy hitvese az oltár előtt fogadott hűséget a hosszú várakozásban nem tudta megőrizni és megfélemlítve a harctéren szenvedő élettársáról, a csábító ajánlatnak nem birt ellenállni és csak vére pezsdülésére hallgatva, másnál talált vigasztalást.

A táborig postával érkező, a harcos lelkét megrendítő ilyen levelek és hírek mérges mótelyét a parancsnok szeretetteljes érdeklődése, gondoskodása, jóindulatú figyelmeztetései és felvilágosításai még képesek voltak ellensúlyozni. Végső esetben az életbeléptetett cenzura is megfelelő

— „Tessék rá vigyázni.“ Kérte Varsa őrmester is az ápolónőt. „Mi mindjárt visszajövünk, csak telefonálni megyünk.“

Amint a főorvossal a kórházzsóbából kiléptek a folyosóra, szembejött velük az oláh pópa teljes papi díszében és sunyi alázatossággal köszönt.

— „Hallom, hogy egy hívem haldoklik. Sietek, hogy megennyhítem szenvedéseit.“

— „De arra kérem, hogy ne beszéltesse a beteget, mert állapota annyira válságos, hogy egy szó is halálát okozhatja.“ Mondta a főorvos a pópának, aki mélyen hajlongva, kenetteljesen felelt:

— „Tessék rábízni, főorvos úr. Majd mellette virrasztok. Hiszen egy szegény elesett hívem, drága nekem az ő élete.“

Mikor a pópa a betegszobába nyitott s ők tovább mentek, azt mondta a főorvos Varsa őrmesternek:

— „Hát ez honnan tudta meg vajjon, hogy egykettőre itt termett?“

— „Talán a favágók mondták meg.“

Az irodánál elváltak. — „Azt hiszem, hogy még megéri a reggelt. Csak arra tessék ügyelni, hogy semmi se izgassa, hogy ne beszéljen. Legjobb lenne, ha aludna reggelig.“

— „Mihelyt telefonáltam, tüstént visszamegyek s mellette maradok, míg a vizsgálóbíró úr kijön.“

— „Majd még megnézem. A viszontlátásra, őrmester úr.“

Kezet szorítottak s Varsa őrmesterék bementek az irodába telefonálni. Bármennyire sürgette, mégis elég soká tartott, míg összekapcsolták a vizsgálóbíró-

val, aki az esetet tudomásul véve, azt válaszolta, hogy a következő vonattal érkezik. Megkönnyebbülten lélegzett fel Varsa őrmester s aztán csendőrével sietett vissza a súlyosan sebesült Onuhoz.

Amint beléptek, a pópa összekulcsolt kezére hajtotta bozontos szakállas fejét és úgy térdepelt az ágyánál, mintha imádkozott volna. Fel sem nézett. Az ápolónő nem volt sehol.

Varsa őrmester az ágyra nézett s megrendülve kiáltott fel: „Meghalt.“

Onuc kifordult szemekkel, fehér arccal, holtan feküdt ott.

— „Meghalt?“ Kérdezte az ajtón belépő ápolónő.

— „Meg. Maga hol volt?“

— „A tisztelendő úr küldött ki friss vízért.“

Varsa őrmester ránézett a pópára, ki szertartásosan emelkedett fel.

— „Igen, azt gondoltam, kell majd friss víz, de szegény Onuc meghalt. Isten nyugosztalja!“ Kenetteljes arccal mondta ezeket és ravasz, fekete szemével amint rápislogott a csendőrökre, mintha rejtett gyűlölet lángja lobbant volna fel az álnok szemekben. Aztán letérdelt s bozontos fejét megint ráhajtotta imára kulcsolt kezére és nem törődött többé a csendőrökkel.

Varsa őrmester tehetetlen méregben nézett körül. Tekintete ráesett a halott vértelen, elfehéredett ajkára, mely még az előbb mondani akart valamit, de most már nem szólhat, megnémult örökre. Titkát Onuc magával vitte — a sírba.

(Folytatjuk.)

ellenrendszabály volt. De nem lehetett a harcost a kísértésektől megvédeni akkor, amikor az mint lábbadozó sebesült, beteg, vagy pedig üdülési szabadságon tartózkodván az anyaországban, ahol saját szemével látta, hogy milyen nyomorban él a családja, hogyan senyvednek gyermekei és míg ezek nélkülöznek, a hadseregszállítók, a hadigazdagok és egyéb háborús élősdiék hogyan tobzódhatnak a jólétben, mily mohón habzsolják a gyönyört és élvezetet.

Az arcvonalba visszatért, erkölcsi felfogásukban megrendített emberek már nem tudtak a nyomorúság benyomásaitól szabadulni. Kedvük-szegetten, lelkesedés nélkül, immel-ámmal látták el a szolgálatukat és bajtársaik lelkét is kikezdeték, az otthonban tapasztaltak túl élénk leírásaival.

Az ilyen benyomások által a végsőkig elkeseredett ember végzetes cselekedetre is ragadtatta magát. Hűtlenül elhagyta zászlóját, megszegte esküjét és a megtorlástól való félelmében világgá bújdosott. Az ilyen megtévelyedettekkel alakultak a „Zeleni káderek“ és a havasok rablóbandái, melyek, mert másképpen nem tudták a szükségleteiket megszerezni, raboltak, fosztogattak, sőt gyilkosságoktól sem riadtak vissza és rettegésben tartották az egész vidéket.

Arra, hogy tényleg az anyaország megfertőzött levegője rontotta meg a hadsereg szellemét, legszembeötlőbb bizonyíték az, hogy a pótkeretek legénységénél — mely állandó és közvetlen érintkezésben állott a lakossággal — mutatkoztak először a bomlás jelei. Itt tagadta meg először a legénység az engedelmséget. Még sokan fognak emlékezni arra, hogy a háború utolsó hónapjaiban a menetszázadok úgyszólván fogolykíséretben mentek a pályaudvarokra, a szökevényeket pedig láncra verve vitték a hadtápkörletbe. Dacára a legmesszebbmenő elővigyázati rendszabályoknak és éberségnek, még így is előfordult, hogy a menetszázadok csak félállománnyal érkeztek a csapatkörletbe, a többi útközben kerekelt oldott.

Amikor a „Nem akarok katonát látni“ átkos jelszava elhangzott, amikor itthon már fejetetejére volt állítva minden és nem ismertek sem tekintélyt, fegyelmet, sem felsőbbiséget, akkor a harctéren több seregest még véres tusáit vívta és hetekkel később is még zárt kötelékekben, fegyelmezetten érkezett vissza a határokig. Nem tovább, mert itt hivatalosan bontották meg a rendet és fegyelmet és ugrasztották szét a fegyelmezett, parancsnokaik befolyása alatt álló kötelékeket. Ez volt a betetézése az ellenséges propaganda aknamunkájának.

Önkéntelenül felvetődik az a kérdés, hogy az államhatalom nem szerzett-e tudomást az ellenség aknamunkájáról, nem tudott-e gátat vetni a destrukciónak, nem voltak-e végrehajtó közegei, kik a belrendet az anyaországban fenntarthatták volna?

Már előre is megállapítom, hogy ha a csendőrség a helyén maradt volna, ha a csendőrlégénység felhasználásában nem jártunk volna el olyan rövidlátó módon, akkor az anyaországot is épp

úgy megvédehetjük volna a destrukciótól, mint a hadsereget.

Úgy, ahogy a többi mozgósítási előmunkálatainknál és háborús előkészületeinknél elszámítottuk magunkat, a csendőrség alkalmazásában is vétkes könnyelműséget követtünk el. Azért, hogy a hadsereg állományát alig számbajövő puskaállománnyal növeljük, a csendőrség javarészt eredeti hivatásától elvonva, a hadsereg harcos állományába állítottuk és a csendőrséget cselekvőképességétől megfosztottuk.

Mert a csendőröknek csak csekély töredéke lett a hadsereg kötelékében hivatásszerűen alkalmazva, teljes értékében kihasználva. A harcra alakulatokhoz beosztottak, épp úgy szerepeltek, mint a tartalékból bevonulók s így csak a puskaállományt szaporították.

Szikla-esodák: Siroki kövek.

Míg egyrészt a csendőrök amúgy is csekély létszámát felére lecsökkentették, addig másrészt a rendes szolgálatot tízszeresen felülmuló terjedelmű mozgósítási és egyéb háborús tevékenységet ruháztak rájuk. Mintán utóbbi volt a sürgősebb és a fontosabb, a csendőrség a közbiztonsági szolgálatát majdnem teljesen el kellett, hogy hanyagolja.

A fogyatéka jutott csendőrök pótlásáról gondoskodott ugyan a mozgósítási utasítás, mert a bevonult népfelkelőkből bizonyos számú legénységet pótesendőrök gyanánt rendelkezésre boesított. Ezekben azonban nem volt köszönet. Különösebb válogatás, rátermettségük minden kipróbálása nélkül lettek a derék családapák a csendőrséghez beosztva, azzal az egyedüli kikötéssel, hogy gazdasági érdekekből lehetőleg a szülőfalujokban teljesítsenek szolgálatot. Úgy tudom, ez az alkalmazás teljes ellentétben áll a csendőrség Szolgálati Utasításával, amely előírja, hogy a csendőr még-

csak abban a megyében sem teljesíthet szolgálatot, ahová honilletékes, vagy ahonnan származik. Ezt pedig úgy hiszem, azért volt szükséges megszabni, mert „Senki sem próféta a maga hazájában” és így a csendőr sem tudna hozzátartozóival szemben elfogulatlanul fellépni, nem tudna a szülőfalujában rendet tartani.

Ha vétek volt a jól kiképzett derék csendőraltisztakat kényszerítő szükség nélkül háborúba vinni, úgy valóságos bűn volt az, hogy helyüket olyan egyénekké pótolták, kiket kényes szolgálataikra minden rostálás és válogatás nélkül, számszerűleg, alkalmazásuk helyéről rendelték ki. Hogy ha a vezetőség az anyaországban megindult ellenséges aknamunkáról, a lakosság hangulatának, közszellemének és gondolkozásmódjának ily nagyfokú eltéréseiről nem szerzett idejében tudomást, ezt csakis fenti pótcsendőrös rendszabályának tudhatja be.

Csodálkozhatunk-e azon, hogy a pótcsendőr, még ha volt is annyi intelligenciája, hogy a bujtogatást felismerte, erről felettes hatóságának nem tett jelentést, hisz az a „derék bujtogató” ugyanazt hirdette, ami szíve-lelke vágya volt, hogy kössék meg már azt a békét és fásasztó járőrszolgálatok helyett térhessen vissza végleg az otthonába, foghassa meg újból az eke szarvát.

De nem, ne rójunk fel minden mulasztást a pótcsendőr hibájául. Ily hosszú háborúra nem volt felkészülve senki és egyik hadvezetőség sem gondolt arra, — mert eddig nem volt még arra példa — hogy a csataterék balsikerű fegyvertényeinek csorbáját a lakosság lelkivilágának megfertőzésével is ki lehessen köszörülni. Ismeretlen veszély ellen nem tudunk védekezni és így a propaganda első időszakában a hadvezetőség nem tulajdonított ennek semmi fontosságot és nem tette meg ellenrendszabályait a leküzdésére.

Meggyőződésem, ami különben bevezető soraimból is kiérzik, hogy a lakosság destruálódását ugyan a mult eseményei szerint a propaganda váltotta ki, de ez magától is bekövetkezett volna, mert a háborús terhek nem oszlottak meg egyformán és ez a nép hangulatát aláásta. A kiváltságosak mentesültek a fegyveres szolgálat alól, legrosszabb esetben irodákban ültek, a rajvonalat csak hírből ismerték, kibújtak az egyéb hadiszolgálatok alól is, csak azért, mert nem volt senki, aki a rendeletek végrehajtását ellenőrizhette volna, a lakosság között szájról-szájra adott mende-mondáknak végére járhatott és az elkövetett mulasztásokat és visszaéléseket hozzáértéssel felfedhette volna.

Előfordult, hogy lábbadozókat hónapokig, sőt évekig felejtettek otthon, mert nem volt kellő ellenőrzés. Ennek hiányában merészkedtek a szökevények is egész nyíltan odahaza járni-kelni, hisz ha keresték, tulajdon atyafija, a pótcsendőr értesítette erről.

Mikor a szökevényekből alakult fegyveres bandák garázdálkodásai kezdtek elviselhetetlenné válni, ki lépett volna fel ellenük. A pótcsendőr? Hisz ha életveszélynek akarta volna magát kitenni, akkor a harctérre is kimehetett volna. A pótcsendőrnél hiányzott az erély és az elszántság, amely az ilyen elkeseredett fickók megfékezésé-

sénél szükséges lett volna. Nem is sikerült a rablóbandákat a háború végéig sem szétugrasztani.

A rendes békeszolgálaton kívül, a csendőrnek tehát a háborúban meg kell figyelnie a tömeghangulatot, ami — bár egyszerűnek látszik — meglehetősen nehéz, nagy körültekintést és kiváló ítélőképességet követel. A csendőrrel szemben a lakosság általában zárkózott, nehezen önti ki előtte a szíve keserűségét, különösen, ha észreveszi, hogy a csendőr ennek megtudására súlyt helyez. Értékelnie kell a hallottakat is, mert másképpen esik latba, ha valaki az őt ért csapás hatása alatt felindulásában kifakad a világrend ellen, mint az, ha valaki rendszeresen, megfontoltan, józan fejjel csepi az eseményeket, a viszonyokat és felfogását úgyszólván rá akarja erőszakolni embertársaira.

A háború nagyon meglazítja az erkölcsöket. A túlhalmozott munka folytán hiányosabb ellenőrzés nagyon sok embert arra csábít, hogy a becsületesség magára öltött mázát levetve, a pillanatnyi alkalmat bűnös vagyonszerzésre felhasználja. Ha békében már mindent elkövettek az emberek, hogy a katonai szolgálattól megszabaduljanak, ha nagy anyagi áldozatokkal kísérleteztek, hogy a döntés- vagy az elintézésre hivatottakat megtántorítsák, úgy fokozottabb mértékben nyúltak ehhez az eszközhöz a háborúban, amikor élethalálról volt szó. A kísértés nagy volt, a megtántorodást könnyen lehetett leplezni. A kiváltságos elbirálás sokszor a végsőkig szította az elkeseredést. A csendőr felfedhette volna a korrupciót és vége szakadt volna a tehetősebb elem kiváltságos helyzetének. Persze ennél a különösen kényes, sokszor még hatósági személyek ellen is irányuló megfigyelésnél és fürkészésnél nagy óvatosság és tapintat lett volna szükséges, amit egy faragatlan pótcsendőrtől nem lehetett elvárni.

A csendőr az utánpótlás főnökének megbecsülhetetlen szolgálatokat tehetett volna, mert ő ismerte az egész férfilakosságot, megtudhatta, nyíltan tarthatta volna, hogy az arcvonalszolgálatra alkalmas emberek közül ki bujkál „gránátbiztos” beosztásokban. Ezzel lehetővé tette volna minden arra való embernek a végső győzelem kivívására a harcra állítását, és élet vette volna a sok mende-mondának, amely a lelkeket megmérgezte.

Ha békében alapos megrostálás, beható kiképzés és csak évek hosszú tapasztalata után vált valaki igazi csendőrré és csak ilyen kiváló képességekkel tudta a helyét minden helyzetben megállni, akkor különösen háborúban nem válhatott be a pótcsendőr intézmény, mert a fokozottabb körültekintést, éberséget, tárgyilagosságot igénylő szolgálatot ezek a kiképzetlen pótcsendőrök, kiket különösebb ambíció sem hajtott, egyáltalában nem tudták megfelelően ellátni.

Nehogy fejtegetéseimet valaki félreértse, megjegyzem, hogy akkor, ha a csendőrre a harctéren elkerülhetetlen és komoly szükség van, ha a harctér érdekei még az anyaország belrendjének veszélyeztetése árán is szükségessé teszik, hogy a csendőrség mint harcoló csapat lépjen sorompóba a végső győzelem kivívására, akkor a csendőrnek is minden egyéb hivatását a háttérbe szorítva, a küzdők legelső vonalában van a helye. Egyébként

azonban okuljunk a világháború tapasztalatain, lássuk be, hogy nem mindig az arcvonalban fenyeget a legnagyobb veszedelem, legsebezhetőbb, mert legkevésbé védett pontjaink az anyaországban vannak, tehát ezen arcvonal biztosításáról sem szabad soha megfeledkeznünk. Óvatosan használjuk fel a csendőrt a küzdők vonalában és mérlegeljük mindig, hogy az ezen alkalmazással nyert puska az anyaországban védtelenül hagyott réssel arányban áll-e?

Egy kis utbaigazítás a katonai bűnvádi eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

(Folytatás.)

A főtárgyalás határnapjának kitűzésekor már ismeretes védőt a vádlott értesítésével vagy idézésével egyidejűleg, a csak később kirendelt védőt a kirendeléssel egyidejűleg idézi meg a főtárgyalásra a bíróság. Ugyancsak megidézi a vádiratban kihallgatás végett megnevezett tanukat és szakértőket is.

A főtárgyalás helyét és idejét a bíróság a vádlóval, a sértettel és a magánpanaszossal is közli, még pedig az utóbbival oly megjegyzés mellett, hogy a főtárgyalást meg nem jelenése esetében is megtartják. Ez az utóbbi, a polgári bűnvádi perrendtartás megfelelő rendelkezésétől lényeges eltérés annak a körülménynek a folyománya, hogy a katonai bűnvádi perrendtartás — mint tudjuk — a főmagánvádat nem ismeri.

Ha előrelátható, hogy a főtárgyalás hosszabb ideig fog tartani, a bíróság intézkedik, hogy a tárgyaláson pótbírák legyenek jelen avégből, hogy ha a haditör-

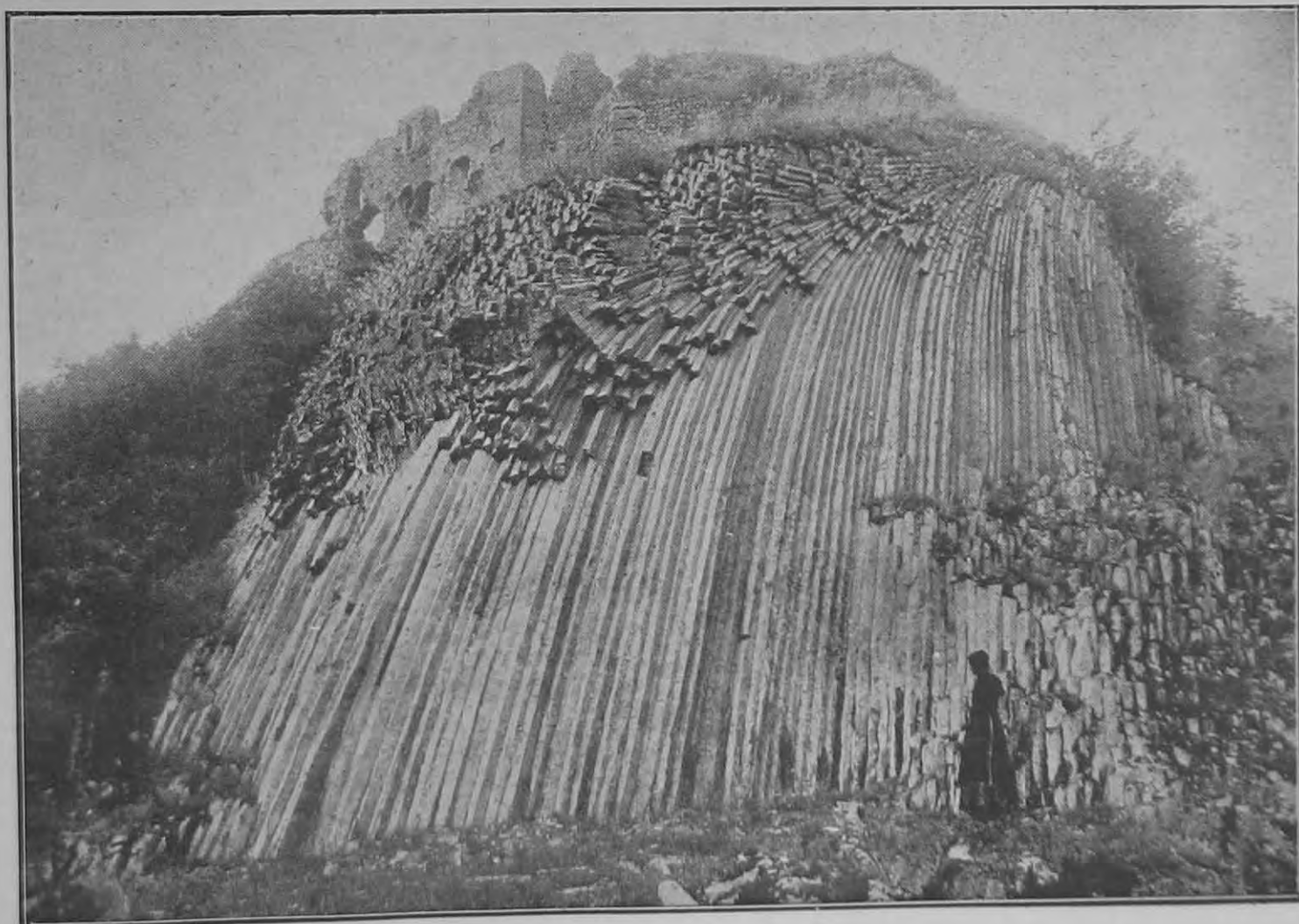
vényszék valamelyik tagja akadályozva volna, helyébe léphessenek.

Nem szükséges, hogy a pótbíró a helyettesítendő haditörvényszéki taggal egyenlő rendfokozatu legyen; mindazonáltal tisztnek (honvéd tisztviselőnek) kell lennie és a vádlotténál kisebb rendfokozatot nem viselhet.

A vádló, a magánpanaszos és a vádlott a vádemelés után is a főtárgyalás határnapja előtt kívánhatják, hogy a bíróság a vádiratban megjelölt bizonyítékokat egészítse ki vagy új bizonyítékokat szerezzen meg. Ily indítványt, tekintettel a vádemeléstől a főtárgyalásig terjedő nyolc napi időközre, legkésőbb a vádemelés közlését követő negyedik napon kell a bíróságnál szóval vagy írásban előterjeszteni. A tényleges legénységi állomány szabadlábban levő vádlottjai és a rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok, kik sokszor már csak szolgálati teendők miatt sem lesznek képesek indítványaikat közvetlenül a bíróságnál megtenni, ezt az indítványt előljáró parancsnokságuknál is jegyzőkönyvbe mondhatják. Ez esetben a vonatkozó indítványt, illetőleg kérelmet az alosztály-kihallgatásnál kell megtenniük, amikor is a „Szolgálati szabályzat a m. kir. honvédség számára“ I. rész 76. pontjában előírt szolgálati út megtartása nem szükséges.

A nyilatkozatról szerkesztendő jegyzőkönyv haldéktalanul és közvetlenül ahhoz a bírósághoz továbbítandó, amely a kérelem, illetőleg indítvány fölött a határozathozásra hivatva van. A jegyzőkönyv szerkesztése és továbbítása közben előfordult késedelmet indokolni kell.

A bizonyítékok kiegészítésére vagy új bizonyítékok beszerzésére vonatkozó fentebbi határidő azonban nem peremptorius oly értelemben, mintha letelte után az új bizonyítékokra vonatkozólag tett indítványokat okvetlenül el kellene utasítani. Sőt ellenkezőleg, annak a bíróságnak, amely az indítványok fölött határozni hivatva van, mindig szabadságában áll a már kitűzött főtárgyalás esetleges elhalasztása mellett az elkésve tett indítványt figyelembe venni. Másrészt azonban az ily indítványok elkésztett előterjesztése azok elutasításának indoklására mindenkor elegendő. Természetes,

Szikla-csodák: Somoskő várromjai bazalt-sziklán.

hogy ezeknek az indítványoknak a közbeeső eljárásban való felutasítása nem gátolja, hogy azok a főtárgyaláson megújítottassanak és hogy fölöttük a haditörvényszék határozzon.

Azok a tanúk, akiknek kihallgatását a vádemelés után indítványozták, továbbá a bizonyításra vonatkozólag tett új indítvány alapján kihallgatandó szakértők a főtárgyalásra rendszerint megidézendők. Ha megjelenésükre nem lehet biztosan számítani, akkor őket ép úgy, mint a már a vádiratban felsorolt tanúk és szakértők közül azokat, akik a főtárgyaláson előreláthatólag nem fognak megjelenhetni, valamely kiküldött vagy megkeresett bíróval ki lehet hallgatni.

De a bíróságnak is jogában áll, hogy az eljárásnak ebben a stádiumában is hivatalból megidéztesse új tanukat és szakértőket a főtárgyalásra. Jogosítva van továbbá a bíróság a közvetlen vádemelés esetében egyes megállapításokat és nyomozó cselekményeket a bíróságvezető kijelölte igazságügyi tisztel vagy megkeresés útján hivatalból is foganatosítani.

Tudvalevőleg nyomozó eljárás tartása nélkül, azonnal a vádemelés iránt kell intézkedni, ha a nyomozó eljárásnak célját már az előzetes puhatolásokat eszközölt parancsnokságok megállapításai is elérték. Ilyen esetekben tehát gyakran már az előjáró parancsnokság, vagy helyi hatóság által előterjesztett tényvázlat alapján vádat lehet emelni. Előfordulhat azonban, hogy a főtárgyalás e tényvázlattal, vagy a parancsnokság egyéb megállapításaival nincs kellően előkészítve, hogy még egyes nyomozó cselekmények hivatalból való teljesítése szükséges, sőt hogy a főtárgyalást formális nyomozó eljárás előrebocsátása nélkül eredményre való kilátással meg sem lehet tartani. Hogy tehát ily esetekben egy előreláthatólag eredménytelen főtárgyalást el lehessen kerülni, a Kbp. megengedi, hogy egyes megállapításokat és nyomozó cselekményeket hivatalból is lehessen foganatosítani.

A bíróság azért, mert a vádlott betegség vagy más elháríthatatlan akadály miatt a főtárgyalásra meg nem jelenhetik, vagy más fontos okból a főtárgyalást indítványra vagy hivatalból elhalaszthatja. A védő akadályoztatása csak akkor ok az elhalasztásra, ha más védő az idő rövidsége miatt a főtárgyaláshoz nem vonható közre, vagy a védelemre elő nem készülhetne.

Ha a vádemelés után még bírósági megállapításokat foganatosítottak, vagy a vádlottnak új büncselekménye került napfényre, a vádlónak a főtárgyalás megkezdése előtt joga van a benyújtott vádiratot visszavonni és egyidejűleg az illetékes parancsnok új vádparancsával felszerelt új vádiratot benyújtani. Ez a rendelkezés azért fontos, mert egyébként az újonnan kiderült büncselekmények csak elkülönítetten lennének üldözhetőek és elbírázhatóak, ami az eljárásra és a vádlottra nézve mindazokkal a hátrányokkal járna, amelyek ugyanazon tettes halmazatban levő büncselekményeinek elkülönített tárgyalásával mindig össze vannak kötve.

Az eddig ismertekkel eljutottunk a katonai bünvádi perrendtartásban szabályozott eljárási folyamat legfontosabb szakaszához. — mint az elnevezés is jelzi — a *főtárgyaláshoz*. Itt megvalósítva látjuk a modern bünvádi eljárások alapelveit, nevezetesen a helyes büntető igazságszolgáltatás egyik biztosítékát, a *nyilvánosságot*, úgyszintén, és pedig a legteljesebb mértékben: a *szóbeliséget* és *közvetlenséget*.

Perrendünk a főtárgyalás nyilvánosságát semmiség terhe alatt rendeli és azt csak bizonyos okokból, melyekről még szólnunk, korlátozza némileg. A bíróság nem az iratokból, hanem a perbeli tényekből, a perbeli tényeket közvetlenül tapasztalt, átélt személyeknek szóbeli előadásaiból meríti ítéletét; a bíróság mintegy megismételve látja és hallja azokat a tényeket, amelyekből ítéletének indokait a közvetlen impresszió alapján meghozza. Ez kénezi a közvetlenségnek és szóbeliségnek lényeges jellemvonását.

A haditörvényszék kontradiktórius tárgyalás után, a vádlónak, a vádlottnak és védőjének meghallgatása mellett, a szóbeli uton és közvetlenül felvett bizonyítékok alapján és azok szabad mérlegelésével ítélt.

A nyilvános haditörvényszéki főtárgyalásra hallgató közönség gyanánt csakis oly felnőtt férfiak bocsát-

hatók, akik a bíróság méltóságának megfelelően jelennek meg. Ki vannak zárva a nyilvános főtárgyalásból az illetékes parancsnok a haditörvényszéki tagok elfogulatlanságának megóvása érdekében, továbbá a tiszteknek vagy hasonló állású egyéneknek bünvádi ügyében tartott főtárgyalásból mindazok a tényleges katonai egyének, akik nem tiszték vagy hasonló állású egyének. Mindazonáltal a sértettek és a magánpanaszosnak, valamint törvényes képviselőinek és meghatalmazottjaiknak nemükre és katonai rangjukra való tekintet nélkül meg van engedve, hogy a főtárgyaláson jelen lehessenek.

A polgári bünvádi eljáráshoz hasonlóan a katonai bünvádi eljárásban is ki lehet zárni bizonyos okokból a főtárgyalás nyilvánosságát a haditörvényszék írásbeli, indokolt végzésével. Ilyen ok elsősorban a közérkölciség, a közrend és az állambiztonság veszélyeztetése. A közrend veszélyeztetésének egyik faja a katonai bünvádi eljárásban a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetése. További kizáró ok valamennyi érdekelt fél beleegyezése. Ha ugyanis a nyilvánosság kizárása az összes érdekeltnek a kívánsága, rendszerint nincsen ok a nyilvánosságot mégis kötelezővé tenni. Mindazonáltal ily egyhangú kívánság dacára is elrendelheti a haditörvényszék a főtárgyalásnak nyilvános megtartását, ha ezt bármily okból célszerűnek látja.

Ki lehet zárni a nyilvánosságot akkor is, ha rágalmazás, zsarolás vagy becsületsértés miatt folyamatban levő eljárásban a tárgyalás nyilvánosságának megengedése a sértett vagy a magánpanaszos becsületének és jó hírűségének megóvását megghiúsítaná.

Ha a nyilvánosság ki is van zárva, a vádlott csapattestének, osztályának és alosztályának parancsnoka, úgyszintén ama honvéd hatóság (intézet) főnöke, amelyhez a vádlott tartozik, továbbá tényleges igazságügyi tiszték a tárgyaláson mégis jelen lehetnek. Ép így nem zárja ki a tárgyalásból a haditörvényszéknek a nyilvánosságot kizáró határozata a sértettet és a magánpanaszost, valamint ezek törvényes képviselőit és meghatalmazottjait sem.

A vádlott a nyilvánosság kizárása esetében, ép úgy, mint a polgári bünvádi eljárásban, kívánhatja, hogy részéről a főtárgyaláson bizalmi férfiak legyenek jelen. Ezek csak olyan egyének lehetnek, akiknek a nyilvános tárgyalásra a belépés egyébként is meg van engedve.

Ha a vádlottak többen vannak, összesen legfeljebb hat bizalmi férfi közrevonását kívánhatják, akiknek választására nézve a vádlottaknak egymás közt kell megegyezésre jutniok. Ha köztük megegyezés nem jön létre, az elnök választ a javaslatba hozott bizalmi férfiak közül.

Ha a nyilvánosság az állambiztonság veszélyeztetésének elhárítása végett van kizárva, a körülményekhez képest olyan dolgok kerülhetnek tárgyalásra, amelyeknek a haderő biztonsága és az állam védképessége érdekében feltétlenül titokban kell maradniok, a haditörvényszék arra az időre, míg e kérdések tárgyalatnak, a bizalmi férfiakat, sőt a sértettet és a magánpanaszost, valamint törvényes képviselőiket és meghatalmazottjaikat is kizárhatja.

Másfelől viszont a nyilvánosság kizárásának valamennyi esetében megengedhető egyes érdektelen személyeknek a jelenléte, amennyiben olykor katonai érdekek kívánhatják, hogy bizonyos egyének a tárgyaláson jelen legyenek.

Nehogy a honvéd bíróságok zárt tárgyalásán jelen volt személyeknek tudomására jutott titokban tartandó tények nyilvánosságra kerüljenek, továbbá praeventív rendszabály, hogy a haditörvényszék azokon a tárgyalásokon, amelyeken a nyilvánosságot az állambiztonság vagy a katonai szolgálati érdekek veszélyeztetésének okából zárta ki, a jelenlevő egyéneknek a titoktartást végzéssel köteleességüké teheti, megtiltván nekik, hogy a tárgyalás adatait bárkivel is közöljék. Ez a tilalom vonatkozhatik az egész tárgyalásra vagy annak egy részére.

Hogy e közlési tilalom megszegése minő büncselekményt állapít meg, a körülmények különféleségétől, nevezetesen a közlés tárgyától, továbbá a céltól, amellyel a közlés történt, függ. Ha azonban az súlyosabban büntetendő cselekményt nem képez, a

bűnös, amennyiben a honvéd büntetőbiráskodás alá tartozik, a bíróság által egy héttől három hónapig, különösen súlyosító körülmények közt hat hónapig terjedhető egyszerű vagy szigorú fogsággal büntetendő. A polgári büntetőbiráskodás alatt álló egyénekre ily esetben az illetékes polgári büntetőbíróság vétség miatt három hónapig terjedhető fogságbüntetést, — ezidőszerint — 2,500.000 koronáig terjedhető pénzbüntetést szabhat ki.

Ugyanez a büntetése annak, aki tényvázatot, vádiratot vagy a honvéd bűnvádi eljárásra vonatkozó más hivatalos ügyiratot, mielőtt nyilvános tárgyaláson előterjesztették, hatósági engedély nélkül, akár a maga egészében, akár kivonatban közzétesz, továbbá azt az egyént, aki oly bűnvádi eljárásból, amelyben a tárgyalás nyilvánossága ki volt zárva, a tárgyalásnak a nyilvánosság kizárásával védett valamelyik tárgyát hatósági engedély nélkül, akár nyilvános beszéd vagy előadás, akár nyomtatványok vagy egyéb iratok, falragaszok stb. útján közzéteszi.

A rendnek, biztonságnak és a katonai fegyelmeknek fenntartásáról a főtárgyaláson az elnök tartozik gondoskodni.

Az elnök köteles a tárgyalás alatt mindazokat az intézkedéseket megtenni, amelyek a fegyelmek és rend, valamint a bíróságot megillető tisztelet fenntartása végett szükségesek. E végből a megfelelő kényszerítő és büntető eszközökkel is el van látva. A tárgyalást zavaró hallgatókat megintetheti, eltávolíthatja és szükség esetében a tárgyalás termét kiürítheti. Jogában áll továbbá a hallgatókat, a tanukat, a szakértőket, a sértettet és a magánpanaszost, valamint ez utóbbiak törvényes képviselőit és meghatalmazottjait, ha katonai fegyelmi fenytő hatalom alá tartoznak és az övénél alacsonyabb rendfokozatot viselnek: rendelkezéseinek nem teljesítése vagy sértő magaviselet miatt elfogatni és a körülményekhez képest fegyelmi fenytővel sújtani. Fegyelmi fenytő hatalmát a csapatparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolja.

Azokat a katonai egyéneket, akik az elnökkel egyenlő vagy nála magasabb rendfokozatban állnak, előljáró parancsnokságuknál, más egyéneket az illetékes polgári bíróságnál kell feljelenteni.

Az elnök a védőt rendretasíthatja ha a bíróságot megillető tiszteletet megsérti, sőt fegyelmi is fenytő, ha katonai fegyelmi fenytő hatalom alatt áll. A katonai fegyelmi fenytő hatalom alá nem tartozó védőknek a megfenytése, kiknek rendzavaró vagy tiszteletellenes magaviselete tehát nem tekinthető egyúttal a katonai fegyelmek és rend, valamint a katonai fölé- és alárendeltségi viszony megsértésének is, a védelem szabadsága érdekében és a polgári bűnvádi perrendtartás mintájára a haditörvényszékre tartozik. További fegyelmi eszköz mindenrendű védővel szemben a szó megvonása, mit azonban, miután elsősorban a vádlott érdekét érinti, csak a haditörvényszék rendelhet el. Ily esetekben meg kell engedni a vádlottnak, hogy más alkalmas védőt válasszon, csak hogy a választást a tárgyalásnál jelenlevő alkalmas egyénekre kell szorítani, mert különben majdnem mindannyiszor a főtárgyalásnak sok fáradsággal és költséggel járó elnapolása válnék szükségessé. Ha a vádlott a jelenlevőkből nem választhat, hivatalból kell részére kirendelni védőt, és ha ez kellő időben nem lehetséges és a védelem kötelező, vagy a haditörvényszék védő közreműködését szükségesnek tartja, nem marad más hátra, mint a főtárgyalást más védő választása vagy kirendelése végett félbeszakítani vagy elnapolni. De ha a védelem sem nem kötelező, sem nem szükséges, a főtárgyalást védő közrevonása nélkül kell folytatni.

A honvédségi védők lajstromába bevezetett védőre kiszabott minden fenytést be kell jelenteni a honvédelmi miniszternek és ha a védő ügyvéd, illetékes fegyelmi hatóságának is. A honvédelmi miniszterhez teendő jelentés célja az, hogy a miniszternek alkalma nyíljon a megbüntettett védőnek a honvédségi védők lajstromából való esetleges törlése iránt intézkedni.

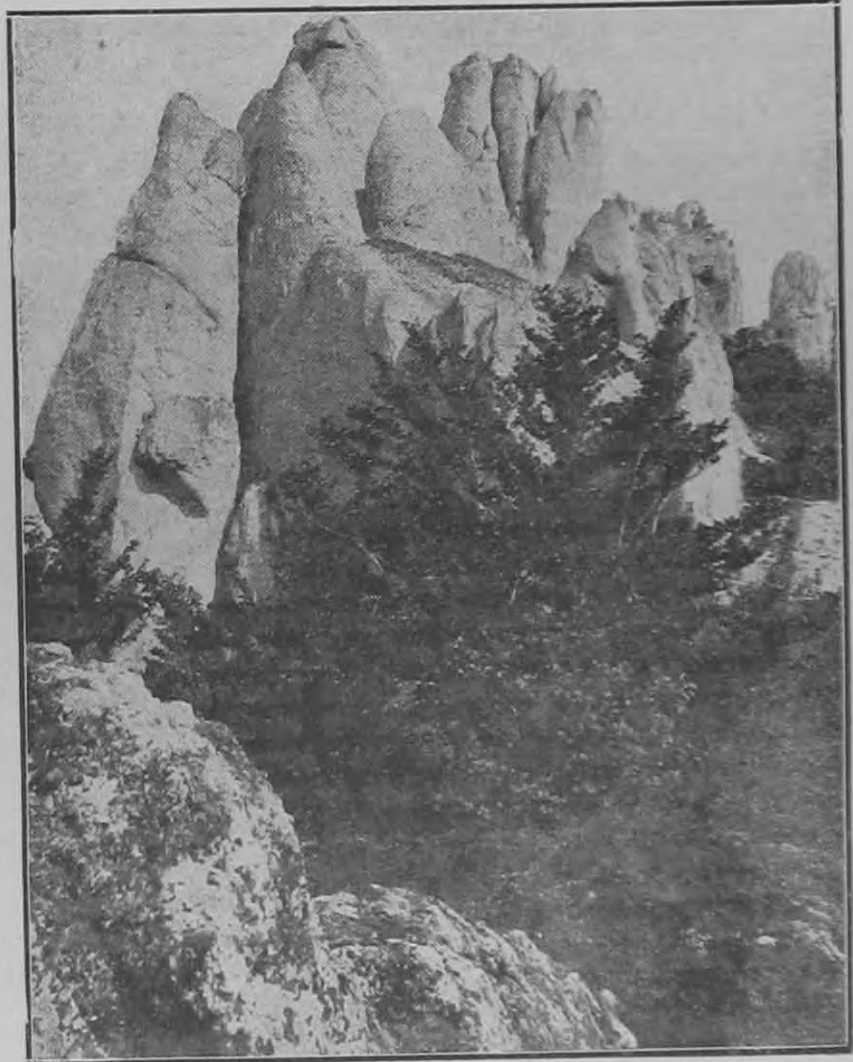
Ha a főtárgyalást a védő helytelen magaviselete miatt félbe kellett szakítani vagy el kellett napolni, a haditörvényszék őt külön végzéssel az okozott költsé-

gek megtérítésére is kötelezheti, amí ellen a védő felfüggesztő hatályú felfolyamodással élhet a legfelsőbb honvéd törvényszékhez.

Végül az elnök rendzavarás esetén a honvéd ügyészt is rendre utasíthatja vagy megfenytés végett az illetékes parancsnoknak feljelentheti.

A pernek tulajdonképeni, jogászai szakszerű vezetésére a tárgyalásvezető van hivatva, aki tudvalevőleg igazságügyi tiszt és mint ilyen a per vezetéséhez feltétlenül szükséges szak- és törvényismeretekkel rendelkezik. Ő köteles az igazság kiderítését előmozdítani és arról gondoskodni, hogy oly fejtegetéseket, amelyek a főtárgyalást az ügy tisztázásának előmozdítása nélkül késleltetnek, mellőzzenek.

Ő hallgatja ki a vádlottat, a tanukat és a szakértőket és állapítja meg a sorrendet, amelyben a szólásra jelentkezők beszélhetnek.

Szikla-csodák: Szulyó ormai.

Ha több vádpont van, elrendelheti, hogy mind-egyik vagy közülük némelyik külön tárgyalassék.

Ha a főtárgyaláson az eljárás részleteire nézve tesznek indítványokat, ily közbeeső kérdések fölött a tárgyalásvezető határoz, ha a döntés a törvény szerint nem az elnököt vagy a haditörvényszéket illeti meg.

Ha ily indítványt a vádló vagy a vádlott ellenez, vagy ha a tárgyalásvezető azt tartja, hogy valamely nem kifogásolt indítványnak hely nem adható, vagy ha valamely indítvány elfogadása a főtárgyalásnak huszonnégy óránál hosszabb ideig tartó félbeszakítását vagy elnapolását tenné szükségessé, az indítvány fölött a haditörvényszék határoz. A haditörvényszéknek mind ezt a határozatát, mind minden közbeeső kérdés fölött hozott más határozatát megelőzően a tanácskozási és szavazási, a tárgyalásvezető indítványára az elnök rendelkezése alapján vagy a haditörvényszék belátásához képest titkos is lehet. A határozat indokai mindenkor kihirdetendők és a jegyzőkönyvben feltüntetendők.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

A hősi halottak hatalmas birodalma újra növekedett. Vincze Gyula budapesti tűzoltó a hű kötelességteljesítés mezején, az élet- és vagyonbiztonság szolgálatában hősi halált halt. Egy leszakadt homlokzat lesodorta a létrájáról és halálra zúta. A pusztulás démona, amellyel harcban állott, őt követelte áldozatul. A háború véget ért, de a béke katonáinak háborúja, akik életüket embertársaik szolgálatának szentelik, sohasem ér véget. Vincze Gyula fiatal életét a legelső között gyászoljuk: egész testületünk igaz, fájdalmas részvéte kíséri utolsó útjára, mert a hivatásunk más ugyan, de a sorsunk közös. A feláldozott élet érdeme pedig egyforma.

Dicsőség Vincze Gyulának, a hősi halottak dicsősége!

Szívünkbe markol a megdöbbenő hír, hogy a Székelyföldön élő drága, magyar véreinkkel rab-szolgakereskedést üznek. Az elszakított Erdélyországban hivatalos emberek ravasz fondorlatokkal és hazug ígéretekkel készítik elő az ott élő magyar kisebbség kivándorlását. S mikor az irtózatos nyomorba, állati sorba jutott kivándorolt magyarok az anyaországhoz fordulnak segítségért, az oláh kormányzat, mint idegeneket kezeli őket s velük minden közösséget megtagad. „Idegenek!” — felhördülünk e szóra s ökölbe szorult kézzel kérdezzük: Hát ide jutottunk? Idegenek vagyunk-e itt mi, akik egy ezredév jogán birtokoljuk ezt a vér és könytenger árán szerzett honi földet? Mi vagyunk idegenek, Attila és Csaba királyfi késő utódjai? Báthory, Bethlen, Apafi, Martinuzzi, Bolyai és Jósika Erdélyének fiai, akiket história, kultúra, közös ideálok, vérségi kötelékek elválaszthatatlan szálakkal fűznek a vesztett és bitortlott röghöz? Saját hazánkban lettünk hát idegenek, ahonnan koldusok módjára vándorbottal kell útrakelnünk a számkivetettség sivár birodalmába? Irtóztató ez még gondolatnak is! És közben a világ fórumán kisebbségi jogokról és egyéb hazugságokról szónokolnak rendületlenül.

A román külügyminiszter tehát soknak tartja azt az összeget, amelyet a magyar kormány költségvetése a magyar csendőrségre fordít. Vagyis sokalja a mi fizetésünket.

Nem akarunk ezzel az üggyel érdeme szerint foglalkozni, mert nem lehet, de nem is érdemes. De arra már mégis csak kíváncsiak vagyunk, hogy milyen logika vezette a román külügyminisztert erre a megállapításra. Mert gondolkodhatott így: Minden magyar embernek el kell pusztulnia, tehát fizetést sem szabad neki annyit adni, amennyiből megélhet, mert akkor nem hal éhen. Ebben az esetben köszönjük a jóakaratot, de mi már mégis csak élni akarunk, mert még szükség lesz reánk. Aztán így: Minek a csendőrnök a fizetés? Hiszen a csendőrség egyike a legjövedelmezőbb pályáknak, amelyen fizetés nélkül is fényesen meg lehet élni. Csak érteni kell hozzá. Aki pedig a maga csendőri mivoltából fizetés nélkül megélni nem tud, az megérdemli, hogy éhenhaljon. Na persze, persze! Csak hogy mi nem a Balkánon, hanem Magyarországon élünk és — magyar csendőrök vagyunk! De meg-

történhetett az is — amit nem hiszünk — hogy a román külügyminiszter tényleg soknak tartja a mi fizetésünket. Hát akkor azt kívánjuk neki, hogy éljen az emberi kor legvégső határáig — de a mi fizetésünkből!

Azt természetesen most még nem kérdezzük, hogy egyáltalában mi köze a román külügyminiszternek a magyar költségvetéshez, mert, sajnós, megszoktuk már, hogy a „győzelem” jogán mindenki beleszóljon olyan dolgainkba, amihez semmi köze. Ez már a mi tragédiánkhoz tartozik. De reméljük, nem sokáig.

Heteken át tartott lázban mindenkit a titokzatos kérdés: ki ölte meg a gazdag hollandus kitar-tottját, a szerencsétlen kurtizánt: Leirer Amáliát. És mikor az apát letartóztatták, mindenki megdöbbenve kérdezte: lehetséges-e? Már maga a feltetés is, hogy egy apa a tulajdon édes leányát ilyen kegyetlen módon meggyilkolhatja, borzasztó volt. Még azok is, akik a fejét követelték a szerencsétlen apának, a letartóztatás után meghökkenetek, mintha lelkiismeretfurdalást éretek volna. Most megkerültek a gyilkosok s Leirer Lőrinc megszabadul a bor-zalmas vádtól. Sajnálatos dolog, hogy ártatlanul kellett szenvednie, de ezért senkit sem lehet vádolni, legkevésbé a rendőrséget. Tévedni emberi dolog. Vajjon a bíró, az ügyvéd, az orvos, a mérnök, a tanár és bárki a világon nem tévednek-e hivatásuk-ban és ha igen, akkor miért kívánják egyedül a nyo-mozótól, hogy csalhatatlan és tévedésektől mentes legyen? Hányszor elítéltek már ártatlan embereket azért, mert a gyanúkok szerencsétlen összetalálko-zása ellenük bizonyított. Mi azonban azt hisszük, hogy Leirer Lőrincnek sokkal kellemetlenebb volt a meghurcoltatás, mint a letartóztatás. Rettenetes, amit erről az emberről a közérdek cégére alatt összeirtak. Ilyen dolgokat még akkor sem lenne sza-bad szellőztetni, ha igazak lennének; egy „szenzációs kiadás” kedvéért nem szabad a közérdeket üzlet-emberek prédájává tenni. Igazán itt lenne az ideje annak, hogy megállapítsák, hol végződik a közérdek és hol kezdődik a kiadói magánérdek.

A mai színdarabok mételyező, romboló hatásá-ról beszélt a közelmúltban egyik nemzetgyűlési képviselő s az előzetes hatósági cenzura szükségségét vetette fel. Felfogásával teljesen egyetér-tünk. A színház a legnagyobb népnevelő tényező, de csak akkor, ha nemes eszményeket kultivál és nemzeti célok szolgálatában áll. Mihelyt e célt szemé elől eltéveszti s a kultúra álarca alatt ide-gen, erkölcsstelen, vagy nemi érzékeket csiklandó dugárut csempész be az alapjában véve romlatlan, tiszta, szemérmes népünk lelkületének megrontá-sára, az efajta álkultúra terjesztése ellen tiltako-zunk és védekeznünk kell. Nemzeti irodalmunkban számos — európai mértékkel mérve is — örökbecsű remekmű van, amelyek mind alkalmasak arra, hogy belőle épüljünk, tanuljunk. Miért kell hát az a sok idegen fércmű, hogy velük jobbérzésű közön-ségünket megbotránkoztassák. Nekünk elég jók Kisfaludy, Katona, Madách, Szigligeti művei. Ezeknél jobbakat, szórakoztatóbbakat és nemesebb célzatúakat nem is akarunk. És nem feledjük el, hogy „Nyelvében él a nemzet”.

Figyelő.

SPORT

Az első sportév eredményei.

Lapunk múlt évi 1. számában örömmel üdvözlöttük a testet-lelket nemesítő sport térhódítását testületünkben. Mi is rámutattunk akkor a sportnak egyén- és nemzeterősítő hatására és kifejezést adtunk ama meggyőződésünknek, hogy a csendőr is csak sportolással juthat el a lelki és testi épséghez. A sport közelebb hozza a csendőrt a falu népéhez, amellelt fegyelmességre, önmegtartózkodásra, kitartásra nevel és a szolgálattal járó legnagyobb fátadalmak elviselésére képesíti a csendőrt. Fejleszti az összetartozandóság érzését, elvonja a sportolót a korcsmázástól és a nemi élvezetek hajszolásától. Öregbíti a csendőrség hírnevét. A múlt évi kegyeleti stafétán elért eredményeinkről külföldi sportlapok is megemlékeztek. A sportolás a csendőr becsvágyát, önbizalmát növeli és sikertelenségek esetére is kitartásra buzdít. Megszünteti a csendőr kényelemszeretetét és végül szórakozást is nyújt számára. Hogy az elmúlt esztendő ezen a téren is meghozta eredményeit, azt alábbi beszámolóinkból láthatják olvasóink.

A csendőrség első sportévében, 1924-ben, a következő versenyek zajlottak le:

1924. április hó 6-án mezei futóverseny, melynek részletes eredményét múlt évi 1. számunkban közöltük;
- május hó 15. és 16-án (kard és tör) vívóverseny; részletes eredmény a múlt évi 2. számban;
- május hó 17. és 18-án lovas mérkőzés;
- május hó 24-én (puska és pisztoly) lövőverseny; úgy a lovasmérkőzés, mint a lövőverseny eredményét múlt évi 3. számunkban közöltük részletesen;
- junius hó 6. és 7-én atl. egyéni verseny; részletes eredmények múlt évi 4., 5., 6. számunkban.
- szeptember hó 1-8. között vármegyék közötti kézigranát 10-es csapatverseny; részletes eredmény múlt évi 9. számunkban;
- szeptember hó 13. és 14-én atl. tiszti csapatbajnokságok;
- november hó 2-án Hubertusz vadászlovaglás;
- november hó 23-án úszóverseny; részletes eredmény múlt évi 13. számunkban;
- legénységi football-mérkőzések osztályok között tavasszal és ősszel.

Az összes sportágakban elért átlagos eredményeket véve alapul, a kerületek a következő helyezéseket érték el: 1. Egyesített csendőr-iskolák, 2. Budapesti kerület, 3. Pécsi kerület, 4. Szegedi kerület, 5. Székesfehérvári kerület, 6. Debreceni kerület, 7. Miskolci kerület, 8. Szombathelyi kerület.

A mezei futó-, a kézigranát versenyben és a legénységi footballmérkőzésekben az osztályok küzdöttek egymás között a következő eredménnyel:

I. Szentesi osztály 33 ponttal. Megnyerte az „1924-ben legjobb sportoló osztály” címet és a csendőrség felügyelőjének erre alapított vándordíját. Az osztályparancsnok egy aranyozott csendőrségi érmet kapott.

II. Székesfehérvári osztály 33 ponttal.

Egyénileg legjobb sportoló tisztt Baky László főhadnagy (Ecsi) 50 ponttal, legjobb altiszt Landler Adám őrm. (Ecsi) 22 ponttal, legjobb csendőr Szánthó Zsigmond csendőr (Székesfehérvár) 15 ponttal. Elnyerték 1924. évre a legjobb sportoló tisztt, a legjobb sportoló altiszt, illetve legjobb sportoló csendőr nevet. Baky László főhadnagy a lovasmérkőzést kivéve valamennyi csendőrségi versenyen részt vett és a pisztolyverseny kivételével minden versenyen szerzett is pontot. Sok sportággal foglalkozik, ami a tömegsport szempontjából különösen fontos.

A bajnokságok megoszlása:

3	bajnokság	Puljer Fülöp százados;
2	"	Kontra Árpád főhadnagy;
2	"	Marsó Lőrinc főhadnagy;
2	"	Zsengeller József főhadnagy;
2	"	Plávenczky Ferenc főhadnagy;
2	"	Klepp Károly főhadnagy;
2	"	Mieskey Kálmán főhadnagy;
2	"	Bárdi Mihály főhadnagy.

A bajnokságok a legközelebbi verseny megfelelő versenyszámáig érvényesek.

Altiszt a bajnoki listán nem szerepel, holott különösen a lövő, kézigranát versenyekben, súlydobásban, díszkosz- és gerelyvetésben az altisztek idősebb koruk mellett is sikerrel versenyezhetnének.

Legénység közül 10 bajnok került ki, ami arra való tekintettel, hogy egyes versenyágakban és számokban legénységi állományúak nem indulhattak, igen tekintélyes szám. Juhász D. Lajos próbacsendőr 3 bajnokságot nyert (mezei futás, 5000 méteres síkfutás és a 10 km. terepgyorsasági verseny).

A lövészetben és úszásban (1 számot kivéve) csak tisztek bajnokok; kézigranátversenyben viszont csak legénység; futószámokban 800 méterig tiszt, azon felül legénység; ügyességi számokban — a gerelyvetést kivéve — tiszti bajnokok vannak. A kézigranátversenyben és gerelyvetésben, ahol az erőn kívül ügyesség is kell, a legénységnek volt alkalma bizonyítani, hogy az ügyességi számokban is versenyképes.

Az 1924. évi bajnokságok kerületenkint a következőképen oszlanak meg:

Egyesített csendőriskolák (7 tiszti, 6 legénységi)	13
Budapesti kerület	7
Székesfehérvári kerület	2
Szombathelyi kerület	1
Miskolci kerület	3
Debreceni kerület	1
Szegedi kerület	4
Pécsi kerület	2
Összesen	33

Tábornok, felügyelő úr szándéka minden csendőrségi bajnoknak utólag egy bajnoki oklevelet, továbbá egy plakettet kiadni. Az oklevél a bajnok tulajdonába menne át, a plakett végleges odaitélése 3 egymásutáni, vagy 5 soronkivüli elnyeréshez volna kötve. Ilyen oklevelet és plakettet kapna a legjobb sportoló kerület, osztály, tiszt, altiszt, csendőr. A bajnokságok a tiszti és legénységi minősítvényi táblázatokba bevezettetnek.

A csendőrség tagjai akkor is eredményesen szerepeltek, amikor más katonai szervek, vagy a civil sportélet legjobbjaival mérhették össze sporttudásukat, nevezetesen:

a) A honvédség országos lövőversenyén Csűrös Gyula százados pisztolyban 4., puskában 8., Gábor Péter százados pedig 21. volt.

b) A pécsi kerületi parancsnokság október 4. és 5-iki galamblovóversenyén résztvettek a legjobb magyar versenyzők közül dr. Lummitzer Sándor, dr. Szervitzky és Döry Jenő. E verseny egyik nyílt számában Lábady ezredes és Kontra főhadnagy 2., illetve első lett. Egeri százados a kezdők versenyében egy első és egy második helyezést ért el. Biztató jel, hogy e fontos kiképzési ágban is jó irányban halad a munka.

c) A magyar mezőgazdák lötenyészttő szövetkezete lövőversenyén június és október hónapban egy-egy 2. díjat nyert Kass László hadnagy a gyalogtisztek versenyszámában.

d) A honvédségi vívóverseny senior számaiban 6. törben, 8. kardban, a Szegeden rendezett országos vidéki törbajnokságban pedig 4. lett Kontra Kálmán főhadnagy, ki a Szombathelyen tartott vidéki kardcsapatbajnokság győztes csapatának is tagja volt.

e) Az október 6-iki kegyeleti stafétában, hol a honvédség és számos civil sportember indult, a csendőrség A) stafétája 6., a B) csapat pedig 13. lett. A csendőr csapatok kedvező helyezését az akkori sporttudósítások mint kellemes meglepetést közölték, mert A) stafétánk sok jónévű régi sportolót hagyott maga mögött a vert mezőnyben.

f) Az ecsi. múlt év júliusában harmadszor védte a budapesti dandár legértékesebb, a tiszti pontverseny, valamint a súlydobás vándordíját. A honvédség 1923. évi országos versenyein két vándordíjat dandár-válogatott csapatokkal szemben is megvédett, holott létszáma legfeljebb egy csapattestével ért fel.

Ez a néhány verseny is elég támpontot nyújt arra, hogy az 1924. évi csendőrségi sporteredményeket országos viszonylatban is kielégítőnek, katonai viszonylatban jóknak mondjuk, továbbá, hogy a megkezdett úton

nagy léptekkel haladunk előre és hazánk ujjaépítéséhez e munkánkkal is hozzájárultunk.

Anyagi rész.

A háborút követő gazdasági válság igen erősen éreztette hatását a csendőrségi sportban is. Anyagi gondokkal kellett megküzdenünk, különösen a szanálás életbeléptével megszűnt kedvezményes utazások miatt. Kiadásaink két nagy csoportra oszthatók:

1. A sportfelszerelésre.

2. A versenyek rendezésére fordított kiadások.

Ad. 1. A belügyminisztérium 131.183/VI. b. 1923. sz. rendeletével engedélyezett 130.000.000 korona kizárólag sportfelszerelési cikkek beszerzésére fordított és pedig sportruhákra és sportszerekre körülbelül 100.000.000 korona, továbbá 200 kg. tombaklemez-érem előállítására 10.000.000 K, 50 pár Bilgeri síkötés 25 tartalék résszel 11.000.000 K, végül éremverő készítése, érmek verése, bélyegilletékek stb. 9.000.000 K. értéket emésztettek fel.

Az egyes csapatalakulatok a következő sportruhák-
kal, illetve szerekkel láttattak el:

minden csendőr kerületi parancsnokság:

22 db. sporting- és sportnadrággal, egy svédgerely 3 tartaléknyéllel, egy magyar gerely 3 tartaléknyéllel, egy football (gummival), egy fújtató, egy fűzőtű;

minden osztályparancsnokság:

11 db. sporting és sportnadrág, egy súlygolyó, egy diszkosz, egy svédgerely 3 tartaléknyéllel, egy magyar gerely 3 tartaléknyéllel, egy ugrómérce, 2 ugróléc, egy komplett football, egy fújtató, egy fűzőtű, egy füleslabda.

Az egyesített csendőriskolák:

66 rend sportruhával.

A felszerelési anyagraktár kezelésében van 20 rend tisztii és 30 rend legénységi sportruha a csendőr válogatott csapatok részére.

Minden kerületi és az ecsi. parancsnokság 10—10 db. fakézigránátutánzatot kapott. Sportkönyveket kaptak a pécsi, debreceni, szegedi, miskolci, budapesti kerületek és az Esztergom—Hont osztály, összesen 40 példányban.

Az egri osztályparancsnokság 12.000.000 K. forgótökével (az országos sportalaphól) 3 fő csendőrnek rendelkezésre bocsátásával sieket házilag állít elő. Eddig előállított készlet: 65 pár sítalp bükkfából, 100 db. síbot és 400 db. szíj a legénységi tanfolyamok részére. Tisztek által rendelt 65 pár talp, 65 db. bot és 228 db. szíj munkában van. Gerely, ugrómérce és léc a február hó végével zárult megrendelések szerint készülnek.

Ad. 2. A szanálási év kezdetéig igénybevett utazási utalványok a versenyek rendezését lényegesen elősegítették. E kedvezmény 1924 július 1-vel megszűnt és így a versenyrendezések és a sportszerek utánpótlásának költségei mellett az utazásokkal járó nagy költségek fedezése is a sportalapokra hárult. A díjgyűjtő bizottságok munkájának eredményeképpen az országos sportalapha befolyt körülbelül 115.000.000 K. Ebből 25% a budapesti kerületi és anyagraktár parancsnokság, 16% az egyesített csendőriskolák parancsnoksága, 16% a miskolci, 15% a szegedi, 10% a debreceni, 7% a szombathelyi, 6% a pécsi és 5% a székesfehérvári kerületi parancsnokság gyűjtésének eredménye.

A szép számmal gyűjtött tisztelet- és vándordíjak mellett az országos sportalap körülbelül még 70.000.000 korona értékben vásárolt vándor- és tiszteletdíjakat, továbbá veretett érmeket. Az országos sportalap jelenleg kb. 50.000.000 K.

A kerületek és osztályok sportalapjai részben a testület tagjainak önkéntes anyagi hozzájárulásából, de főleg multságok rendezésekor befolyt tiszta jövedelmekből táplálkoztak. Az anyagi hozzájárulás a legtöbb kerületnél és osztálynál egyszeri gyűjtés útján történt. Többen, közöttük a budapesti kerület is, %-ban állapították meg a havi önkéntes támogatást. A miskolci kerületnél törzstisztek 20.000, főtisztek 10.000 K-val járultak havonta a kerületi sportalaphoz. A hevesi osztály fillér-alapban állandósította a sportalap bevételeit. Az ecsi. tiszikara havonta 10.000 K-val, a legénység pe-

dig a múltban havi fizetésének 1%-ával járult sport-alapjának fenntartásához.

Amellett a legtöbb kerület, illetve osztály multságok rendezésével igyekezett pótolni a sportalap hiányait.

A miskolci kerület Egerben rendezett ünnepélye 26.000.000 K, Győr és Komárom osztálynak Tatán rendezett multsága 16.000.000 K, a székesfehérvári osztály Székesfehérvárott rendezett sportünnepélye 11.000.000 K, a pécsi kerület galamblövé versenyé több, mint 2.000.000 K. tiszta bevétellel járt. Nviregvházán a Berettyó-ujfalun 8. Baján 14. Szegeden 30 millió K tiszta jövedelmet biztosítottak a sportalapok javára az említett helyeken rendezett bálók.

A múlt esztendő sporteredményeinek közlése után a m. kir. csendőrség felügyelője által kiadott folyó évi sportprogramról tájékoztatjuk olvasóinkat az alábbiakban.

Versenyek:

a) Február és március hónapokban az iskolák székhelyein birkózótréning.

b) Március 25-én Miskolcon vívóverseny.

c) Április 6-án Debrecenben mezei futóverseny (5-ös csapatverseny).

d) Május 24-én Budapesten lovasmérkőzés (külön a legénység és külön a tisztek részére).

e) Május 30-ig a kerületek, illetve osztályok székhelyén a kerületeken belül legjobb legénységi football-csapatok megállapítása. Folyó évben a múlt esztendő programtól eltérőleg a kerületek az összes osztályaikból összeválogatott csapatokkal fognak mérkőzni.

f) Július 9-én Tatatóvárosban úszóverseny, a tavalyi verseny szellemében rendezve.

g) Augusztus 20—23-ig az osztályok székhelyein 1. kézigránát-, 2. lövőverseny, 3. atletikai 10-es csapatverseny, mindhárom versenyszám a múlt évi kézigránátversenyek szellemében rendezve.

h) Szeptember 7. és 8-án Szegeden: 1. atlétikai egyéni és tiszti csapatbajnokságok, 2. lövőverseny ker. csapat és egyéni döntő.

i) Október 6-án Budapesten kegyeleti staféta, amelyen a folyó évi legjobb futók vesznek részt.

j) Október hónapban a kerületek legjobb football-csapatainak körmérkőzése után a két legjobb kerületi csapat megállapítása.

k) November 8-án Szombathelyt a két legjobb kerületi footballcsapat döntő mérkőzése a bajnoki címért.

l) November hónapban a csendőrtiszti football-csapat mérkőzése valamely honvédségi vagy polgári csapattal.

m) November 8-án Budapesten hubertusz vadászlovaglás.

Minden iskola hetenkint 2 délutánt a sportnak szentel. Az örsök rendszeres bevonása a sportba késsőbb talál megoldást.

Az egyéni versenyeken a gyengébbek és erősebbek külön-külön fognak versenyezni. És pedig a jobbak mint seniorok, a gyengébbek mint juniorok. Egyes versenyszámokban a 35 éven felülieknek külön számok lesznek fenntartva. Külön versenyszámok lesznek a tisztek, altisztek és legénység részére. A bajnok címért mindenki versenyezhet, rendfokozatra és korra való tekintet nélkül. Idősebb altisztek is szép eredményeket érhetnek el a súlydobásban, diszkosz- és gerelyvetésben, mint a számukra legalkalmasabb sportágakban. Versenyekre kiállani tréning nélkül nem szabad.

Szüksége van minden atlétának és footballistának a mezei futásra. A szívet erősíti, a tüdőt tágítja és az izmokat frissíti.

Az országos atlétikai verseny eredményei Déván „Modern atlétika” c. könyvében foglalt dekatlon táblázat alapján lesznek megállapítva.

Az údei sportprogram is módot fog tehát minden testületbelinek nyújtani arra, hogy kedve és képességei szerinti sportágakban vegye fel a nemes versenyt bajtársaival. Mi biztosan reméljük, hogy ebbe a sportprogramba testületünk számos olyan tagja fog bekapcsolódni, akik az elmúlt évben még nem küzdöttek versenyeken és így az év végén a múlt évinél is szebb sporteredményekről lesz módunkban beszámolni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A gyanúsított védekezése.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

A napilapokban sűrűn olvashatunk az utóbbi időkben közfelfűnést keltő bűncselekményekről, melyeknél a nyomozás eredménye mindig attól függött, hogy vajjon sikerült-e meggyőző érveket és döntő fontosságú bizonyítékokat összegyűjteni a gyanúsított bűnösségére nézve, avagy sem, s hogy ezekkel szemben mennyiben tudta magát tisztázni a gyanúsított.

A mai kor bűnözői bőséges kriminalistikai tudással, agyafűrt ravaszsággal és furfanggal működnek. Ne gondoljuk azonban, hogy az intelligensebb városi ember bűncselekménye felfedezésekor jobban tud védekezni, mint a kevésbé intelligens falusi ember, mert ez utóbbi természetes észjárásában és logikus gondolkodásában ritkán marad a kilenpróbás városi, gonosztevő mögött.

A sikert a nyomozó csendőr csak úgy érheti el, ha szellemileg a bűnöző fölött áll, ellenkező esetben kudarcot fog vallani. A tudatlan nyomozó sokszor erőszakhoz fordul, hogy ez úton beismerésre bírva a gyanúsítottat felderítse az esetet akkor, midőn észével nem tudta a kívánt sikert elérni.

Az erőszakot — a törvény erejével szigorúan megtorolván —, ma már csak elvétve látjuk s örömmel állapíthatom meg, hogy ma már nem csak a nagy felkészültséggel rendelkező rendőrség, de csendőrségünk is az ész és nem az erőszak fegyverével vív ki sikereket.

A csendőrnek nemcsak a nyomozásnál, hanem még a főtárgyaláson is párviadalt kell vívnia a vadlottal s e küzdelemben csak akkor lesz övé a győzelem, ha a bűnper utolsó felvonásánál, a főtárgyaláson is ő marad felül, azaz ha a vadlottat elítélik.

1899. év december 7-én a pozsonymegyei Majtény község határában meggyilkolták és kirabolták Steiner József tyukkereskedőt feleségével együtt. Rövidesen híre futott az esetnek az egész vidéken s a hír eljutott a csendőrséghez is. Abban az időben nagyszombati ideiglenes szakaszcsoportparancsnok voltam s mert akkor a perrend még nem zárta ki a tisztet a nyomozásból, néhány járőr kirendelése után magam is kiszálltam a helyszínére. Velem együtt kiszállott még a vizsgálóbíró sőt a főszolgabíró és a járásbíró is.

A gyilkosság színhelye kint a falu határában, egy szántóföldön volt. Ott találták vérbe fagyva a tyúkász feleségét. A rablógyilkos lábáról még csizmáját is lehúzta, hogy a netán oda rejtett pénzt megkeresse. A helyszínt kora reggeltől késő estig vizsgálták a bíróság és hatóság tagjai csendőreimmel együtt. Néhány elszórt pénzdarabon kívül azonban nem fedeztek fel semmi olyasmit, aminek a nyomozás szempontjából jelentőséget tulajdonítottak volna. A szerencse nekem kedvezett akkor, midőn a helyszínén néhány marék marhaszört fedeztem fel, amit úgy a marhák farkáról vághattak le. Ezen marhaszöröket magamhoz véve gondolkodóba estem, hogy ho-

gyan is kerülhettek azok oda s hogy kinek és mire kellett ez a marhaször?

Megkérdeztem a községi bírót, hogy az öreg és a községben régóta lakó emberek közül kit tart ő a legértelmesebbnek. A bíró megnevezett egy embert, akit én nyomban előhívtam. Előtte azután feladtam a kérdést, hogy kicsoda az az ember a környéken, akinek foglalkozásánál fogva marhaszörre van szüksége. Az öreg ember nemi gondolkodás után meg is nevezett egy szomszéd falubeli parasztot, aki marhaszörökből szita-szűrőhöz hasonló fonatot készít s a magokból azon keresztül sajtolja ki az olajat. A járőreim egyikével megejtett további kutatás alapján megtudtam, hogy a szomszéd falubeli olajsajtoló egy Benkovszky Ferenc nevű unokaöccsével ép a gyilkosság napján hozatott marhaszört Nagyszombatból, hogy abból új olajsajtoló fonatot készítsen. Ezek után figyelmem most már a megnevezett Benkovszky Ferenc felé irányult s most már azt igyekeztem megtudni, hogy mi oka, vagy érdeke lehetett neki a rablógyilkosság elkövetésére.

Megtudtam, hogy ez a Benkovszky egy szegény legényember, aki ugyancsak egy szegény leányt akart nőül venni, de mert nem volt pénze, az esküvőt hónapról hónapra halogatta. A további teendőkkal nem volt szabad késlekednem, nehogy Benkovszky neszét vegye, hogy érdeklődöm felőle. Meglepetésszerűleg körülvetettem házat s a községi előjáróság tagjainak jelenlétében járőreim alaposan átkutatták azt. A házkutatásnak meglepő eredménye volt. Ládájában kimosott véres ruhákat találtak s egyik csendőröm a nádtetőből szuronyával egy kendőcsomagot piszkált ki, melyben több száz korona papírbankó és néhány szál marhaször is volt.

A további nyomozás során megállapítást nyert, hogy Benkovszky a marhaszört a rablógyilkosság napján Nagyszombatban egy Sold nevű kereskedőnél vásárolta s ott találkozott Steiner tyúkászakkal, akik egylovas szekerekön Majtény felé igyekeztek.

Benkovszky egy ideig velük ment a szekéren, majd útközben arról leszállva egy rövidebb gyalogútra térve eléjük vágott s az egyik majorból előkerített fahusággal úgy a tyúkászt, mint a szántóföldeken át menekülni igyekvő feleségét utolérve agyonverte. Mikor az asszonyt kirabolta, pénzét abba a kendőbe csomagolta, melyben eddig a marhaszört vitte, a marhaszört azonban sietségében ezen átesomagolás közben a helyszínén elhagyta.

A község házára kísért Benkovszky váltig tagadta a bűncselekmény elkövetését s ártatlanságát még az esküdtszéki tárgyaláson is hangoztatta. Mint tanút, a főtárgyalásra engem is beidéztek. Itt kellett a nagy harcot a gyanúsítottal megvívnom. Benkovszky véres ruhájára nézve előbb azt állította, hogy azok fűszertől lettek beszennyezve, mert a gyilkosság előtti napokban megölt fűszereket cipelt haza. Midőn a főtárgyalási elnök elébe tárta, hogy a ruháján talált vérszempontok az országos bírósági vegyész megállapítása szerint nem fűszertől, hanem embertől származnak, akkor másformában kezdett védekezni.

Előadta, hogy mikor a gyilkosságnak híre futott, akkor ő is kiment a helyszínére s a tyúkász

feleségének véres hulláját szekérre emelte; ruháját tehát valószínűleg akkor vérezte be. A fő-tárgyalási elnök ekkor azt igyekezett neki magyarázni, hogy ez kevésbé lehet valószínű, mert hiszen a 9 fokos hidegben a hulla annyira összefagyott, hogy abból vér aligha csuroghatott. Ezt az érvelést nem találtam elég meggyőzőnek, s kihallgatásom során nyomósabb adatokkal kellett Benkovszky bűnösségét bizonyítani. Előadtam, hogy mikor a vádlott meghallotta, hogy gyilkosság történt, akkor már le volt vetkőzve és aludni készült s így a helyszínre való kimenetelhez újra fel kellett öltöznie. Megállapításom szerint a csizma felhúzó szallagja belülről véres volt, mi azt igazolja, hogy a keze már akkor véres volt, midőn a csizmát felhúzta, azaz mielőtt a helyszínére kiment, mert hiszen a csizma lehúzásakor az ember a felhúzó szallagot nem érinti belülről.

A vádlott e tekintetben nem próbált védekezni, józan paraszt eszével belátta, hogy ezen kérdésben alul maradt. Azon további kérdésre, hogy hogyan került a marhaszőr a szántóföldre, azt felelte, hogy annak magyarázata természetes, mert hiszen egy boronált szántóföldön a boronába fogott állat szőrét elhullathatja. Úgy a fő-tárgyalási elnök, mint az esküdtek, kérdő tekintetet vetettek felem s várták, hogy mit fogok erre felelni.

Válaszomban megmagyaráztam, hogy a helyszínén talált marhaszőr mindkét végen vágott volt, már pedig az állat farkából legfeljebb csak az egyik végen vágott szőrt lehet hullathatni, továbbá a marna nem szokta csomókban, hanem legfeljebb szalanként hullatni a szőret. Vegül azt is magyaráztam, hogy a borona elé van fogva az állat s így ha hullatná is a szőret, a maga után vont boronával azt bizonyára be is boronálná. Elképedve hallgatta ezt a vádlott s az esküdtek valószínűleg megtapsoltak.

Hátra volt még a fekete leves. Azon kendőre nézve, amiben a pénzt találtak, azt állította a vádlott, hogy az nem az övé, azt úgy dughatta be valaki a nadfödébe, hogy a gyanút ő ra terelje. A gyanúsított ezen utolsó vevekezése is megdőlt a koronatanú kihallgatásával. Ugyanis, mikor a kendőben megtalálták a pénzt, a koronatanú előhívta a gyanúsított édesanyját s az asztalra terített kendőre nézve megkerdezte, hogy az kié? A mit sem sejtő asszony batran kimondta, hogy az a fiáé. Midőn azonban a koronatanú azt mondta neki, hogy emelje fel a kendőt s ezt megtéve alatta meglátta a véres bankókat, halálsápadtan hebegte, „Istenem, hát a fiam a gyilkos?”

A vádlott még ekkor is tagadott, mi érthető is, mert hiszen védője kioktathatta, hogy ha tagad, akkor mint fiatalokú megszabadul az akasztófától.

A gyilkosra kimondott ítélet életfogytiglan tartó fegyház volt; az ítélet jogerőre emelkedése után az illavai fegyházban ismerte be Benkovszky, hogy tényleg ő volt a gyilkos s hogy azért ölte meg a tyúkászkat, hogy a rablott pénzen meg-nősülhessen. A fegyházban megtartotta védőjének tett ígéretét, jól viselkedett s 15 év elteltével talán vígan tovább szántogatta volna Mátyus földjét, ha a halál el nem szólítja az élők sorából. Tüdővészben halt meg a fegyházban, az Isten a földi bírónál súlyosabban büntette.

Az egész nyomozás folyamán nagy súlyt helyeztem arra, hogy a gyanúsítottat senki ne bántsa, nehogy a kényszernek engedve beismerje bűnösségét s majd a fő-tárgyaláson azzal álljon elő, hogy a csendőrök bántalmazták s e miatt ismerte be a cselekmény elkövetését. A községi előjáróság tagjai felváltva éjjel nappal mellette voltak a nyomozás ideje alatt.

Megnyugvással hallgattam a fő-tárgyaláson tett azon kijelentését, hogy senki sem bántotta. Ha a vádlott oly kijelentést tett volna, hogy a csendőrök bántalmazták, akkor ezzel az eskuuteket bizonyára javára hangolta volna s kétséges, hogy a meggyőző bizonyítékok dacára bűnösnek mondták volna-e ki.

A legfelsőbb honvédtörvényszéknél még elvélve tapasztalnom kell, hogy miként ástott vermet saját magának az a csendőr, aki bántalmazással próbálta a gyanúsítottat beismerésre bírni.

Ugyanis a polgári bíróság beigazolt bántalmazás esetén felmentette a vádlottat, ellenben a honvédbíróság hivatalos hatalommal való visszaélés büntette miatt nem csak súlyos börtönre ítélte a csendőrt, hanem még rangvesztését és a testületből való eltávolítását is kimondotta.

Hiába való volt a legfelsőbb honvédtörvényszékhez való felfolyamodás, mert a katonai bűnperrendtartás értelmében a birói szabad mérlegelés megtámadása nincs megengedve s elvélve lehet csak az alsófokú bíróság ítéletét megváltoztatni s a felfolyamodásnak helyt adni.

A csendőr tehát ne bántalmazzon, hanem tartsa szem előtt az örök igazságot, hogy „Többet ésszel, mint erővel“.

HIREK

Dicséretok. A m. kir. csendőrség felügyelője Drajkó György I. kerületbeli gy. 2. osztályú tiszthelyettes dícsérő okirattal látta el, mert 27 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt kiváló ügybuzgalmat tanúsított, az utóbbi időben mint őrsparancsnok alárendeltjeit dícséretesen vezette, oktatta és nevelte, orset példás rendben tartotta, így az ujjáépítés munkájából az őt megillető részt kivette.

A m. kir. budapesti I. sz. csendőrkerületi parancsnokság Lehocz Pál gy. 2. osztályú tiszthelyettes a nagykátai vasútállomáson egy égő postakocsi mentési munkálatai körül kifejtett igen eredményes tevékenységeért csendőrkerületi parancsnoksági dícsérő okirattal látta el és ugyanezért Hatóka Károly gy. csendőrt nyilvánosan megdícsérte. Csendőrkerületi parancsnoksági dícsérő okirattal részesítette továbbá Takács Szilveszter gy. 3. osztályú tiszthelyettes és Kovács János gy. főtörzsrörmestert, előbbi azért, mert egy hosszabb időn át szélhámosságot elkövető egyént, valamint egy garázdálkodó tolvajbandát 92 órai fáradságot nem ismerő, igen nagy leleményességet, körültekintést és tapintatos eljárást igénylő nyomozás után az igazságszolgáltatás kezébe juttatott, utóbbi pedig azért, mert osztályparancsnoksági segédmunkási minőségben több mint 3 éven át kiválóan buzgó, megbízható és ernyedetlen szorgalommal és pontos lelkiismeretességgel teljesített irodai szolgálatot. Ugyanezen kerületi parancsnokság nyilvánosan megdícsérte Szabó Erdélyi Vitus I. 2. oszt., Fodor Ferenc gy. és Szabó Sándor I. 3. oszt. tiszthelyetteseket hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen eredményes tevékenységükért, valamint alárendeltjeik kiképzése és nevelése körül teljesített igen szorgalmas működésükért.

A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületi parancsnokság Kovács M. József és Molnár Vince 2. oszt. tiszthelyetteseknek a csendőrségi jelentkezők gyűjtése terén kifejtett eredményes működésükért dícsérő elismerését fejezte ki.

Mulatság. Az esztergomi osztályparancsnokság tisztihelyettesei és altisztjei Esztergomban f. évi február hó 7-én erkölcsileg és anyagilag igen szépen sikerült műsoros táncestélyt rendeztek. Szinre került a „Nihilisták“ c. 3 felvonásos bohózat, amelyben az összes férfiszereplők csendőrök voltak. Izsán György csendőr igen szépen énekelt magyar dalokat. A zenét a m. kir. csendőrzenekar és egy cigánybanda szolgáltatta. A tiszta jövedelem 60 százaléka csendőrinternátus, 40 százaléka pedig az osztály-sportalap javára fordítottatik.

Az estély színvonalának és fényének emeléséhez megjelenésükkel hozzájárultak: Palkovics László alispán, dr. Antóny Béla polgármester, Mátéfy Viktor prelátskanonok, nemzetgyűlési képviselő, vitéz dr. Szamor Aurél alezredes állomásparancsnok, Szlabey Imre csendőralezredes osztályparancsnok, dr. Perger Kálmán rendőrfőtanácsos, dr. Polner Zoltán rendőrtanácsos és az esztergomi honvéd tisztikarból, valamint a polgári társadalomból számosan családtagjaikkal együtt.

Fegyverhasználatok. Juhász Sándor csendőr február 28-án 19 óra tájban Mezőkovácsházán szolgálaton kívül az utcán tartózkodva, az egyik korema felől, valószínűleg verekedésből származó hangos zajongást hallott és nagyobb tömeget látott a korema előtt állani. Juhász csendőrnek érdeklődésére a tömeg utat nyitott, de egy Gigacz Balázs nevű legény nekiugrott és ruháját nyakánál fogva megragadta. Juhász csendőr kardot rántott és Gigacz Balázst, ki a kardot megragadta, jobb tenyerén megsebesítette, miközben még 3 legény támadt rá a csendőrré. A szorongatott bajtársa támogatására siető Rác Sándor csendőr közeledtére a tömeg szétfutott. Az ügy kivizsgálás alatt áll.

Harmat József mádi őrsbeli csendőrt f. évi február hó 25-én 16 óra tájban a posta felé haladtában Stankovics nevű kovácsinas arra kérte, hogy jöjjön azonnal Nagy Péter kovácsmester segítségére, akit Révész József mádi lakos meg akar ölni. Harmat csendőr éppen arra a jelenetre érkezett, amint Révész a kovácsot üldözve egy vasalatlan kereket hajtott utána. Harmat csendőr felszólította Révést, hogy támadásával hagyjon fel és jegyzékkönyvecskéjébe beírta annak személyadatait. Ennek megtörténte után felszólította Révést a csendőr, hogy menjen nyugodtan haza. Révész azonban „Nem megyek!“ kiáltással nekiugrott a csendőrnek és mellbevágta. Harmat csendőr kardjával egy vágást mért támadója balkarjára és mert az a földről felkapott kővel újra reátámadt, még egy erősebb vágást mért rá, ismét balkarján találva őt. Révész a második vágásra lecsendesült. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes. Harmath csendőr sértetlen maradt. Az ügy kivizsgálás alatt áll.

Gyilkosság. Pócspetri községben f. hó 8-án özv. Herezku Andrásné 81 éves öregasszony meghalt s temetése fennakadás nélkül meg is történt. Mátrai Mihály 2. osztályú tisztihelyettes őrsparancsnok azonban gyanusnak találta a halálesetet, azért az ügyben nyomozást indított. A nyomozás során házkutatást tartott Kremper Andrásnál, ki az elhalt öregasszony gondozója volt. A házkutatás eredménye fényesen igazolta az őrsparancsnok gyanúját: megtaláltak a csendőrök egy marószódás vizes poharat és tiz dkgr. feloldott marószódát. Kremper András a bűnjeltek felmutatásakor beismerte a gyilkosságot és most a nyíregyháza kir. ügyészségen várja ügyének elbírálását.

Csempészlet leleplezése. A krasznokvajdai őrsnek Todorán Péter főtörzsőrmester és Pál Sándor csendőrből állott járőre nesztét vette, hogy cseh megszállott területre lócsempészes folyik. A járőr a tettest leleményes nyomozással Kalocsai Béla szászai lakos személyében kiderítette, aki Mida Bertalan viszlói lakos segítségével több lovat csempészett át a határon és a lovak árából vásárolt ruhaneműeket átcsempészve itthon értékesítette. A járőr kb. 80 családtól szedte össze a becsempészett cikkeket, amelyeknek értéke 20.057.000 koronára rúg. A járőr Kalocsai Bélát elfogva, a miskolci kir. ügyészségnek átadta, 94 egyént pedig csempészlet, bűnrészesesség stb. címén feljelentett.

Előléptek: őrmesterré az V. számú csendőrkerületben: Tóth Ferenc I. és Nyíri László csendőrök.

Házasságot kötöttek: Dr. Bocskor Lóránd III. kerületbeli főhadnagy Farkas Erzsébet úrhölgygel Magyarrrégenben (Erdély). Ládai István IV. kerületbeli főhadnagy Boér Mária Magdolna Gabriella Márta Erzsébet úrhölgygel Budapesten. Nagy István VI. kerületbeli főhadnagy Farkas Erzsébet úrhölgygel Ópályiban. Biró Kálmán VII. kerületbeli főhadnagy ujlaki Bagaméry Alice Irma úrhölgygel Budapesten. Az V. számú csendőrkerületben: Toronyi László főtörzsőrmester Hor-

nyán Ilonával Medgyesbodzásán, Horváth Antal 3. oszt. tisztihelyettes Bogdándi Máriával Debrecenben és Áfra Ferenc főtörzsőrmester Szabó Máriával Békésen.

Elhalt: Szekeres Kálmán VI. kerületbeli csendőr Debrecenben.

Kérelmek. Juhász Sándor Deesi őrsbeli (Tolnam.) csendőr kéri a II. számú csendőrkerület állományában szolgálatot teljesítő azon bajtársát, aki vele csereáthelyezését óhajtja, hogy címét vele közölje.

Nagy Sándor VII. nágocsi őrsbeli csendőr kéri a szombat-helyi osztály területén szolgálatot teljesítő bajtársait, akik vele kölcsönös áthelyezést óhajtának, hogy címüket vele közöljék. Nágocs a kaposvári osztályhoz tartozik.

Aki Deák István volt I. oszt. őrmester pontos címét ismeri, közölje Tóth Péter 3. oszt. tisztihelyetessel Kisdob-szóra. Deák István volt I. oszt. őrmester 1916–1918-ig Szerbiában, Uzsicén teljesített szolgálatot.

Orbán Vendel, Somogy megye, szabadhidvégi őrsbeli csendőr ez úton értesíti a folyó évi kutyaidomító-tanfolyamra jelentkező és saját kutyával nem rendelkező bajtársait, hogy egy tízhónapos, a gödöllői kutyatelepről származó, törzskönyvezett szép kutyája 300.000 koronáért eladó és két részletben is teljesíthető fizetés ellenében tőle bármikor átvehető.

Stefanik József csendőr tisztihelyettest kéri Valentovics M. A. V. kalauz, hogy címét vele Győrbe (pályaudvar) közölje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Gyergyói, Gamás. Ügyének részletes ismertetését tartalmazó kervenyt adjon be a belügyminiszter urnoz (VI/b. oszt.), honnan a kulügyminiszterium megkeresése után meg fogja kapni a kelő utóigazítást.

Szobarend. A tokba helyezett tollforgót a kalap alatt kell tartani; celszerűségi okokból az új utasítás éppen a kérdésben úgy fog elorelatnatolag intézkedni, hogy a tollforgó a szalmazsák alatt tartassék.

Periár. Bűnvádilag üldözni nem lehet. A kereskedő polgári peres eljárás utján érvényesítheti igazat.

Türelmes. Ha egyéb akadálya az engedély megadásának nem volt, adja be újabb kervenyt.

B. F. főtörzsőrmester. Ezt a kérdést a kerületi parancsnokságok katon-katon, saját hatáskörükben szabályozzák és mert nem tudjuk, hogy az ön kerülete mino intézkedéseket adott ki, keruesere nem adhatunk érdemleges választ.

Vitakozó csendőr. Kúmorokon laktanyakeszültség címén szolgálati órát felszámítani a tennalis szabályok szerint nem lehet. Külömben az új utasítás-tervezet a teljesítmény szolgálatot napi 6 órában alapítja meg.

Nemeth csendőr, Kaitosenyén. A kért címeiket megállapítani nem tudtuk. Olvassa el lapunk f. évi 3. számában a hírek között megjelent ide vonatkozó közleményünket, amely részletes utmutatást ad teendőre nevé.

Sz. J. gy. csendőr, Romhány. 1. Olvassa el lapunk f. évi 5. számában „kégi világ“-nak küldött 2. üzenetünket. A tanfolyam kiskunnaason lesz. 2–3. kerületétől kerje az atminó-síteset. Mi azt nem tudhatjuk, mennyi idő alatt intézik el a kérvényét, ez főleg attól függ, hogy ön alkalmas-e lónátra?

A. L. ny. áll. 3. oszt. tisztihelyettes, Mágocs. Csak azt ajánlhatjuk, hogy bizza meg valamelyik odaát levő ismerősét az értékesítéssel. Ha azután a románok nehézségeket támasztanak, szerezze be arról írásbeli határozatukat, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatát és lapunk f. évi 4. számában „Megszállott területről származó bajtársaink figyelmébe“ cím alatt megjelent közleményünk értelmében járjon el. Ha pedig az értékesítés mégis sikerül, az adásvételi szerződés aláírását közjegyzőileg hitelesítettetnie kell.

T. J. főtörzsőrmester, Lovászpátona. Olvassa el lapunk múlt évi 3. számában „Karanos 1924“-nek küldött üzenetünket.

Déli vég. 1. A kimaradási engedély állomáshelyhez van kötve, önnek az állomáshelye pedig Okorág–Káráspuszta. tekintet nélkül arra, hogy az telekkönyvileg és helyrajzilag melyik községhez tartozik. Tekintettel arra, hogy úgy Okorág, mint Denesháza őrsállomásától oly távol esik, hogy az őrs legénységének a korlátlan kimaradási engedély keretében

bármelyik községbe való rendszeres bejárása a szolgálat érdekeit, — különösen egy puszta őrsön — határozottan veszélyeztetné. Denesházára az őrsparancsnok esetenként adott külön engedéllyel, Okorágra pedig csak rendes eltávozási engedéllyel (havonként 16 óra illetékes), avagy szabadságolási engedéllyel járhat be. 2. Bizalmi egyén teendőire csakis a községi előjárásági tagok, vagy közegek kötelezhetők. Ha tehát a közreműködést a pusztán senki sem vállalja, a gyanúsítottat a községhez kell hivatni s ott kell kikérdezni. Oly nyomozó cselekményekhez, amelyek csakis a helyszínén végezhetők, az előjárásági köteles bizalmi férfiakat (hatósági tanúk) kiküldeni.

Bétorok, Ötveny és R. L. csendőr. Csak teljes névvel és rendfokozattal aláírott levelekre válaszolunk.

Postai betét. A postatakarékpénztári befizetéseket ez idő szerint csak névértékben fizetik ki. Különbösen olvassa el legutóbbi számunkban „V. A. törzsrőmester, Vajszó“-nak küldött üzenetünket.

N. L. ny. áll. tiszthelyettes, Gutorföldre. Ha a dolog úgy áll, amint levelében leírja, akkor illetékes gazdasági hivatala útján kérje a belügyminiszter úrtól (VI/b. osztály) nyugdíjügyének revízióját. Az iratok ismerete nélkül nem tudunk véleményt mondani.

Egeresehi csendőr. Felülvizsgáló bizottság elé kell az illetőnek állania. Ha 5 évi szolgálati ideje még nincs, csak abban az esetben kap végkielégítést, ha a bizottság teljes kereset- és munkaképtelenséget állapít meg. Erre nincs szükség, ha 5 évi szolgálati idejét már betöltötte, — ebben az esetben végkielégítésül 1 évi beszámítható javadalmazásra, — ha pedig 5 évnél több szolgálati ideje van, 2 évi beszámítható javadalmazásra van igénye. A szanálási idő alatt azonban a javadalmazásnak csak 60, teljes munka- és keresetképtelenség esetén pedig csak 85%-át folyósítják végkielégítés címén.

Bodvavölgye 1885/IX. 1. Egészen pontos felvilágosítást kap lapunk múlt évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi“-nak küldött szerkesztői üzenetünkben. Az ott közölt adatok alapján könnyen kiszámíthatja havi nyugdíjának összegét, amire mi igazán nem tudunk időt szakítani. — 2. Ha a dolog felsőbb helyen úgy lesz rendezve, amint levelében kifejti, mindenesetre meg fogja önt illetni a 300.000 korona növekedés. Azt azonban nem tudhatjuk, hogy lesz az ügy rendezve. — 3. Az államvasút álláspontja az, hogy a csendőrség tagjait évi rendes vagy sürgős esetben soron kívül is engedélyezett szabadságaikra kedvezményes utazásban részesíti, de nem vállalhatja azt a megterhelést, amely a 16 órás eltávazások keretében igénybevett igen gyakori kedvezményes utazásokkal reá hárulna. Ez teszi szükségessé, hogy eltávazás és szabadság között megkülönböztetés tétessék. Az őrsparancsnoknak 16 órás eltávazás helyett szabadságolási jegyén 16 órás szabadságot engedélyezni már a fentiekből kifolyólag sem, de utasításaink értelmében sem áll jogában. Az előbb írtakból természetesen következik, hogy nem csak az elnevezésekben, hanem a lényegben is különbség van. — 4. A szakasparancsnok szabadság engedélyezésére nem jogosult.

Szöke 1. Nevét a koronaőrséghez felvételre előjegyzettek között nem találjuk. — 2. A kincstári haszonrészeseledést a lakó köteles a háztulajdonos kezéhez fizetni, aki tehát a haszonrészeseledést csak beszedi és beszolgáltatja. A kincstári haszonrészeseledés összege a házbér 25%-a.

L. S. főtörzsrőmester, Esztár. Olvassa el „Szöke“ 2. üzenetünket.

K. M. 5. 1. A segélyek első fele kiutalás alatt áll, a másik fele május hó 15-én lesz esedékes. — 2. Ha valaki a csendőrségtől leszerelt és később újból belépett a testületbe, költözködési illetéket nem igényelhet. Ha azonban nyugállományból lép be újból a tényleges szolgálatba, átköltözködési költségeket felszámíthat.

K. J. csendőr, Almáskamarás. 1. Mindaddig, amíg őrmesterré elő nem léptetik, bármennyi is a szolgálati ideje, a csendőri illetéket kapja. — 2. A csendőrség tagjai semmilyen politikai egyesülésnek tagjai nem lehetnek. — 3. Tényleges szolgálati ideje 9 év és 6 hónapot meghaladja, nyugdíjképes. Különbösen egész pontos tájékoztatást nyer, ha múlt évi 9. számunkban „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi“-nak küldött üzenetünket elolvassa. — 4. Gyógyszerköltségeket a kincstár megtéríti, a vényen azonban az orvosnak igazolnia kell, hogy a rendelt gyógyszer a szorosán vett gyógykezeléshez tartozik.

Bizalom az ősi erényben. Az 1912: LXV. 15. §. a) pontja értelmében a távol töltött időt megszakításnak kell tekinteni, mert a katonai és csendőrségi szolgálata közé eső idő 30 napnál hosszabb. Nyugdíjazatása alkalmával kérheti, hogy katonai évei is a nyugdíj szempontjából kegyelemből beszámíthatassanak.

J. S. Szegvár. Az 1916. évi március 1-től 1918. évi november 1-ig teljesített szolgálata nem pótesendőri, hanem népfelkelési kötelezettségéből eredt szolgálat volt és ez idő alatt csendőrségi nyugdíját is élvezte, ezen ideje tehát beszámítás tárgya nem lehet.

Bánát. Jog szerint nem tekinthetik a románok katonaszökevénynek, mert az, aki 1922. évi július hó 26-ig magyar állampolgárságának fentartását bejelentette, magyar állampolgárnak tekintendő és így román, vagy más idegen állam katonaszökevénye nem lehet. De nagyon is szomorú tapasztalatunk vannak arról, hogy a románok jogtisztelőtében bizni nem lehet és így nem ajánljuk, hogy hazamenjen. Várjon.

Sopron. 1. Pontos választ csak az anyakönyvi lapján keresztülvezetett adatok ismeretében tudnánk adni. A velünk ön által közölt adatok szerint jelenleg, 1925 március 31-ig számítva (és a 6 havi ideiglenes nyugállományban eltöltött időt figyelmen kívül hagyva) a 6 háborús esztendővel együtt 37 év, 4 hónap és 25 napja volna beszámítható. — 2. Előbbi pontban írottak értelmében csak akkor tarthat igényt a következő fokozatra eső pótdíjra, ha tényleges 25 évi szolgálati idejét betöltötte. Levelében 2000 koronás postabélyeget találtunk, mit lapunk javára bevételünk.

Cs. I. 1. Az állami és törvényhatósági altisztek és szolgák Országos Szövetségének hivatalos helyisége Budapesten az Eszterházy-utca 4. sz. I. emeleten van, a tagdíjakat oda kell küldeni. — 2. Felszámolás alatt van, címe: Budapest, IV., Királyi Pál-utca 9.

Délvidéki csendőr. 1. 2. A vitézi rendbe való felvételét a levelében felsorolt kitüntetésekkel, illetve ezek közül is csupán a 2. oszt. ezüst vitézségi éremmel, csak abban az esetben kérheti, ha saját telke van, amelyet vitézesíteni akar. — 3. Az állami erdőőri szakiskola Esztergombán van. — 4. Forduljon ahhoz a new-yorki követséghez felvilágosításért, amely a keresett egyén nemzetét Amerikában képviseli. Ha az illető magyar állampolgár, akkor talán a new-yorki magyar követség tud róla felvilágosítást adni. A követség címe: Légation Royale Hongroise, New-York, Broadway 25.

F. F. főtörzsrőmester, Somogyfajsz. Az államrendőrséghez, fogház- és börtönőrséghez felvétel nincs, sőt a jelenlegi létszámot is apasztják. Ha később esetleg az államrendőrséghez felvétel lesz, pályázatot fognak kiadni.

F. F. csendőr, Buzsák és M. I. csendőr, Bük. Legutóbbi számunkban önöknek küldött üzenetünkbe hiba csúszott be. A dolog helyesen a következőképpen áll: Az 1912. évi LXV. t.-c. 15. §. a) pontja értelmében a katonai szolgálati idő beszámít a nyugdíjba, ha a katonaságtól a csendőrséghez való belépés között eltelt idő harminc napnál nem hosszabb. Ha a megszakítás ideje a harminc napot túlhaladja, akkor a nyugdíjaztatás alkalmával kell megindokolt kérelmet benyújtani az iránt, hogy a katonaságnál töltött idő a nyugdíjba kegyelemből beszámítható. Ilyen kérelmet természetesen csak akkor lehet előterjeszteni, ha különös méltánylást érdemlő körülmények forognak fenn.

B. J., Cibakháza. 1. Szígonnyal való halászat minden körülmények között tilos. 2. Ha egyletekben és olvasóköri körökben, ahová csak az illető egylet, vagy olvasóköri tagjainak van szabad belépése, amelyek tehát nem tekinthetők a közönségnek nyitva álló helyeknek, a csendőr értesülése szerint tiltott szerencsejátékok (hazardjátékok) üznek, saját kezdeményezésből nincs joga oda szolgálati eljárás céljából belépni. Ilyen esetben az illetékes rendhatósághoz tegyen jelentést, amely majd a körülményekhez képest intézkedni fog, hogy az illető egylet, vagy olvasóköri hazardjátékok üző tagjai ellen az eljárás meginduljon.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.